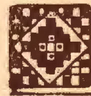
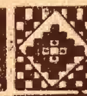
У НУМАРЫ

Ніва

БЕЛАРУСКІ ТЫДНЁВІК

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 49 (823) ГОД XVI БЕЛАСТОК 5 СНЕЖНЯ 1971 г. ЦАНА 60 гр.

ГАВАРУ ВАМ, ТАВАРЫШ САКРАТАР...

Вёсачка невялікая, усяго некалькі хат. За вокнамі шумяць стройныя сосны, а пад імі — скромны помнік-магіла. Асталася яна з таго часу, калі гітлераўскія акупанты за сувязь з савецкімі партызанамі прыгаварылі вёску Полька і яе жыхароў на смерць.

Адплылі тыя гады... Горстка астаўшыхся пры жыцці — адны жанчыны і дзеці — вярнулася да сваіх спаленых сяліб, да спакойнай працы.

І ніхто з іх не спадзяваўся што калісьці — у студзені гэтага года — у іх вёску, на адрас маладога гаспадара Лявона Казберука прыйдзе з Варшавы пісьмо... за подпісам таварыша Эдварда Герка. А ў ім запрашэнне на сустрэчу ў ЦК.

— *Якія ўражанні асталіся ў вас з гэтай сустрэчы? — пытаю я таварыша Казберука.*

— Уражанні... За мною — шмат год грамадскай дзейнасці. Даволі часта выступаў на розных сходах. Дык і на гэты раз не вельмі хваляваўся. А калі таварыш Герэк сардэчна, так пасяброўску паціснуў руку на прывітанне, дык усялякае хваляванне зусім недзе адышло. Я

быў адным з 10-ці гаспадароў, якія прымалі ўдзел у гэтай сустрэчы. Апрача нас, былі яшчэ гарнякі, металургі і іншыя рабочыя. Сустрэча планавалася на гадзіну, а працягнулася больш дзвюх.

— *Вы выступалі?*

— На тое ж паехаў... Гаварыў я, вядома, пра нашы сельскагаспадарчыя справы, а найбольш пра тое, што сялянам баліць. Сказаў больш-менш так: я гаспадару на 10-ці гектарах слабой, бо ледзь IV-рох і V-класавай зямлі, на якой збіраю ўраджай ад 25 да 30 цэнтнераў збожжа

(*Працяг на стар. 4*)

БГКТ ХРОНІКА

■ 12-га лістапада гданьскі аддзел БГКТ арганізаваў акадэмію з нагоды Кастрычніцкай рэвалюцыі. Даклад чытала сакратар аддзела А. Красько. Выступіў таксама з прамоваю сакратар ГП Я. Зенюк. Пасля адбылася мастацкая частка. Назаўтра сакратар ГП спаткаўся з актывам гданьскага аддзела.

■ 20-га лістапада ў адрамантаваным памяшканні ГП адбыўся ўрачысты вечар, прысвечаны 54-ай гадавіне Вялікага Кастрычніка. З прывітальным словам выступіў сакратар ГП Я. Зенюк, даклад чытаў старшыня ГП М. Хмялеўскі. Сакратар гарадскога аддзела БГКТ З. Стаськевіч паведаміла прысутным аб планах працы клуба. Затым была адкрыта выстаўка беларускай народнай вышыўкі. У мастацкай частцы выступілі хор БГКТ з Бельска і эстрада ГП «Лявоніха». (мс)

Варшава. 6 снежня тут, у сталіцы нашай радзімы, пачне сваю працу VI з'езд Польскай аб'яднанай рабочай партыі.

КРОКІ ПА ЗЯМЛІ

Набіраюць разгон сямідзесятыя гады XX стагоддзя, кожная дэкада якога крокамі волата рухае чалавецтва наперад і адкрывае перад ім новыя даляглядьі.

Успомнім першы касмічны палёт чалавека. Юрый Гагарын скалынуў нашыя думкі з працёртых трас. Яго адзін віток навокал зямлі вывеў нас на касмічныя арбіты. Убачылі мы магчымасці чалавека, паверылі ў сваю сілу. І часта не ўяўляем сабе, што чалавек упершыню адарваўся ад Зямлі ўсяго толькі дзесяць год таму назад, і што шасцідзесятыя гады стварылі касмічную эру.

Але не адрываймася ад зямлі. Нягледзячы на гігантычнае развіццё чалавечай думкі, усё яшчэ шмат у нас нявырашаных зямных спраў, якіх нельга адлажыць на наступныя гады і дэкады, якіх ніхто за нас не вырашыць.

1971-му году адвялі мы асаблівую ролю. У ім здаваў экзамен генеральны напрамак нашай гаспадарчай палітыкі, выпрацаваны пасля снежаньскіх падзей. Напрамак гэты зыходзіў з трохступеньчатай асновы: правільны выбар мэты, уласцівыя метады, канцэнтрацыя грамадскай актыўнасці — могуць прывесці да высокай дынамікі гаспадарчага росту і значнага палепшання жыццёвых умоў грамадства.

Гэты экзамен вытрымаў станоўчую ацэнку. Накоплены вопыт у пераадольванні першага адрэзка новай дарогі павінен прыспешыць рух на наступных. Бо на такой менавіта аснове будзе абаперта далейшая наша гаспадарчая палітыка. Як паказала дыскусія над дырэктывамі ЦК ПАРП на VI з'езд, такая палітыка атрымала ўсеагульную падтрымку партыі і грамадства. Поўную ацэнку гэтай палітыкі дасць з'езд, ён таксама канчаткова абагульніць велізарны грамадскі вопыт з перадз'ездаўскага перыяду і спажыткуе яго ў вызначэнні далейшых задач узнімання Польшчы на новы, вышэйшы этап развіцця.

Несумненна, лёгкім ён не будзе. Кожнае новае нараджаецца, як правіла, у цяжкасцях і вымушана потым весці барацьбу са старым і аджыўшым. Таму наша грамадская справа, наш першачарговы абавязак — быць на баку новага, стваральнай працай памагаць яму займаць пануючыя пазіцыі.

Эдвард Герэк, гаворачы на партыйнай канферэнцыі ў Катовіцах аб маральных і ідэйных выніках з'ездаўскага чыну, сцвердзіў, што праца з'яўляецца найбольшай творчай сілай развіцця краіны і адначасова галоўным крытэрыем вартасці кожнага чалавека і кожнага калектыву ў нашым сацыялістычным грамадстве.

Гэтыя словы I сакратара ЦК ПАРП памагаюць лепш зразумець нашу ролю ў авалодванні новага этапа. Гэта і ёсць дарога, якая ў будучыні можа запэўніць узрост жыццёвага ўзроўню працоўных у нашай краіне. VI з'езд будзе на гэтай дарозе вельмі важным крокам. Ад энергіі, знаходлівасці і працавітасці ўсіх нас, ад узросту эфектыўнасці нашай працы (дзе мы не былі б), ад адданасці справе сацыялістычнага будаўніцтва будзе залежыць шырыня гэтага кроку. Ён будзе адкрываць нам новыя даляглядьі ў сямідзесятых гадах XX стагоддзя.

Каб яны адкрыліся нам хутчэй, трэба перш за ўсё пераадолець хрыбты старых прывычак, навучыцца па-новаму думаць і дзейнічаць.

Крокі па зямлі не такія простыя.

Падзеі ◆ Здарэнні ◆ Факты ◆ Каментарыі ◆ Весткі

СВЕТ

ПЛЕНУМ ЦК КПСС

Нядаўна адбыўся чарговы пленум Цэнтральнага Камітэта КПСС.

Пленум заслухаў, абмеркаваў і прыняў адпаведныя пастановы адносна дзяржаўнага пяцігадовага плана развіцця народнай гаспадаркі СССР на 1971—1975 г.г., адносна дзяржаўнага плана развіцця народнай гаспадаркі на 1972 год і адносна дзяржаўнага бюджэту СССР на 1972 год, а таксама выканання дзяржаўнага бюджэту СССР за 1970 год.

Пленум ЦК прыняў таксама пастанову «Аб міжнароднай дзейнасці ЦК КПСС пасля XXIV з'езду КПСС».

АДКАЗ ІНДЗІРЫ ГАНДЗІ

Індыя не жадае правакаваць вайну з Пакістанам, заявіла прэм'ер-міністр Індыі І. Гандзі ў пасланні Генеральнаму сакратару ААН У Тану, якое з'яўляецца адказам на яго прапанову аб пасрэдніцтве паміж Індыяй і Пакістанам. Аднак, заявіла яна далей, Індыя вымушана прыняць абарончыя меры, таму што канцэнтрацыя пакістанскіх войск на граніцах пацвярджае перакананасць у тым, што Пакістан рыхтуецца развязаць шырокі ўзброены канфлікт з Індыяй.

Асноўнай прычынай цяперашняга абвастрэння абстаноўкі з'яўляецца лёс народа Усходняга Пакістана, указваецца далей у пасланні. «Менавіта гэта неабходна мець на ўвазе. Абыходзіць гэтую асноўную праблему або паказваць яе як канфлікт паміж Індыяй і Пакістанам — значыць толькі ўзмацняць напружанасць».

ВЫСТУПЛЕННЕ А. САДАТА

Выступаючы перад воінамі ў зоне Суэцкага канала, прэзідэнт А. Садат заявіў, што на працягу апошніх васемнаццаці месяцаў Егіпет зрабіў максімум намаганняў для мірнага ўрэгулявання блізкаўсходняга крызісу.

Прэзідэнт заявіў, што цяпер няма месца для дыскусій. Цяпер, дадаў прэзідэнт, усё скончана да таго часу, пакуль Ізраіль не адкажа на мемарандум Ярынга ад 8 лютага г.г. і не згодзіцца поўнасцю вывесці свае войскі з акупіраваных ім арабскіх тэрыторый.

А. Садат падкрэсліў, што пры адсутнасці палітычнага ўрэгулявання ўзброеным сілам Егіпта не застанецца нічога іншага, акрамя як выканаць свой абавязак.

БЕСПРАЦОЎЕ

У сярэднім па Англіі, паводле афіцыйных даных, без работы знаходзіцца 4 працэнты самастойнага насельніцтва, у тым ліку 5,5 працэнта мужчын.

Не могуць знайсці работу больш за 10 працэнтаў мужчын у Паўночнай Ірландыі, каля 9 працэнтаў — у Шатландыі, больш чым 6 працэнтаў — ва Уэльсе.

МАСКВА

Па колькасці насельніцтва Масква з'яўляецца чацвёртым горадам свету, у ёй жыве 6 мільёнаў 942 тысячы чалавек.

У Маскве кожны дзень перавозіцца 12 мільёнаў пасажыраў. Дзейнічае чатыры віды транспарту: метрапалітэн — даўжыня лініі ў 133 км, 5,5 тысячы аўтобусаў, 2.100 тралейбусаў і 1.500 трамваяў. У горадзе налічваецца 375 камунікацыйных ліній. А.К.

БССР

НАВІНКІ РАДЫЕ І ТЭЛЕБАЧАННЯ

Мінскі радыёзавод імя 50-годдзя Кампартыі Беларусі вядомы ў краіне Саветаў і за яе межамі. Навейшым дзіцём яго канструктараў з'яўляецца тэлевізар «Гарызонт—102». Гэта апарат першага класа з экранам у 65 сантыметраў (26 цаляў). Ён будзе выпускацца з асобнай акустычнай сістэмай, зманціраванай у століку, які адначасова служыць надстаўкай тэлевізара.

Мінскі радыёзавод прыступае таксама да прадукцыі навейшага транзістарнага радыёпрыёмніка «Эцюд—603», які адзначаецца высокімі якасцямі прыёму і селектыўнасцю настройкі. Адначасова канструктары завода распрацавалі новыя мадэлі радыпрыёмніка «Акіян».

НА МІНСКІМ МАТОРНЫМ...

...заводзе пасляхова разгортваецца сацыялістычнае спаборніцтва. Калектыў прадпрыемства ў гонар 54-ай гадавіны Кастрычніка ўзяў быў на сябе абавязацельствы выканаць звыш плана прадукцыю, вартасць якой складае 1 мільён 400 тысяч рублёў, а ў тым ліку 900 рухавікоў. Абавязацельства поўнасцю ўжо выканана. Цяпер рабочыя прадпрыемства імкнуцца датэрмінова завяршыць план першага года новай пяцігодкі і выпускаць прадукцыю толькі высокай якасці.

ДЛЯ НАЙМАЛОДШЫХ

У сістэме выхавання грамадзян БССР важнае месца займаюць дашкольныя дзіцячыя ўстановы. На тэрыторыі Беларусі ёсць іх цяпер амаль 2,5 тысячы. Планы навейшай пяцігодкі прадбачваюць, што колькасць гэтых дашкольных устаноў павялічыцца яшчэ амаль на 2 тысячы і будуць яны выхоўваць каля 400 тысяч дзяцей. Цяпер дашкольным выхаваннем ахоплена 274 тысячы наймалодшых грамадзян Беларусі.

НАВАСЕЛЛЕ БІБЛІЯТЭКІ

Мінская абласная бібліятэка імя Пушкіна нядаўна перасялілася ў новае памяшканне, якое знаходзіцца ля вуліцы Гікалы 4. Новую сядзібу бібліятэкі журналісты называюць «Палацам кнігі», дзе перахоўваецца больш 250 тысяч кніг, дзе знаходзіцца агульная чытальная зала і шмат іншых спецыялістычных кабінетаў, якія адначасова могуць прыняць 800 чытачоў. У бібліятэцы працуюць 62 работнікі. Варта прыпомніць, што бібліятэка імя Пушкіна адна са старэйшых у Беларусі. Яна распачала сваю дзейнасць 25-га снежня 1900 года.

ЛЮБІЦЕЛІ СПОРТУ

Наваполацк вырас дзякуючы беларускай нафце. Сярэдні ўзрост яго жыхароў 26 гадоў. Таму многія наваполачане сябруюць са спортам. У горадзе ёсць 13 спартыўных залаў, плавальны басейн, спартыўны комплекс са стадыёнам на 5000 гледачоў, 8 баскетбольных пляцовак. (вр)

ПОЛЬШЧА

ЗА ДЫНАМІЧНАЕ РАЗВІЦЦЁ ГАСПАДАРКІ

22 лістапада г.г. адбылося пасяджэнне Палітычнага Бюро ЦК ПАРП, на якім былі разгледжаны асноўныя прадпасылкі і праблемы праекта Народнага гаспадарчага плана на 1972 год.

Асноўнай прадпасылкай плана на 1972 год, як гэта было адзначана падчас абрадаў, з'яўляецца далейшае развіццё грамадска-эканамічнай палітыкі, накрэсленай пастановамі VII і VIII Пленумаў ЦК ПАРП. Патрабуе гэта ўмелага спалучэння задач дынамічнага гаспадарчага развіцця краіны з грамадскімі задачамі для таго, каб стварыць умовы для ўзросту жыццёвага ўзроўню.

Рэалізацыя намечаных на 1972 год задач будзе патрабаваць яшчэ лепшага выкарыстання трывалага народнага набытку, узросту прадукцыйнасці працы, зніжэння расходаў паліва, сыравіны і матэрыялаў на адзінку прадукцыі, а таксама зніжэння празмерных запасаў. Прымаючы пад увагу дадатковыя прадукцыйныя задачы, пастаўленыя ўрадам перад асноўнымі ведамствамі прамысловасці, народны даход павінен павялічыцца на 6,5%. Праект плана прадбачвае павелічэнне прамысловай прадукцыі на 7%. Сельскагаспадарчая прадукцыя павінна павялічыцца на 4,6%. На ўзрост развіцця гаспадаркі вялікі ўплыў будзе мець замежны гандаль, тавараабарот якога ўзрасце на 10,6%. Значна павялічыцца роля замежнага гандлю ў рэалізацыі агульных грамадска-гаспадарчых задач.

Цэнтральнай праблемай плана на 1972 год будзе ўтрыманне рынкавай раўнавагі. У сувязі з павышэннем зарплатаў неабходна будзе ўзбагаціць рынак адпаведна большай колькасцю якасна добрых рынкавых тавараў.

Другой вельмі істотнай праблемай, якая ў значнай ступені будзе садзейнічаць рэалізацыі задач па павелічэнню дынамікі развіцця нашай гаспадаркі, будуць інвестыцыі. Інвестыцыйныя выдаткі ўзрастуць на 9,6%. Прадукцыйнасць працы ўзрасце на прадпрыемствах на 6,8%, а на мантажна-будаўнічых прадпрыемствах на 5,1%.

Праект народнага гаспадарчага плана на 1972 год мае рад удасканаленняў у метадах планавання і кіраўніцтва.

НОВЫЯ ІНВЕСТЫЦЫІ НА ЖЭШОЎШЧЫНЕ

27 лістапада г.г. у Жэшоўскім ваяводстве адбылася перадача ў карыстанне новага, па-сучаснаму абсталяванага прадпрыемства шклянага валакна і новага 15-метровага адрэзка чыгункі, якая будзе спалучаць Дуба Разалін з Кольбушовай. Новая чыгунка скараціла адлегласць паміж Жэшовам і Варшавай на 50 кіламетраў, што для пасажыраў абазначае скарачэнне часу падарожжа больш чым на адну гадзіну.

У наступным годзе будзе ўведзены таксама новы скоры поезд з Жэшова ў сталіцу. Ва ўрачыстасці перадачы ў карыстанне прадпрыемства шклянага валакна і новага адрэзка чыгункі прымалі ўдзел прэм'ер П. Ярашэвіч, старшыня ЦРЗЗ — У. Кручэк і гаспадары ваяводства С. Шкраба і Ф. Донбаль. (яц)

ВАЯВОДСТВА

НАРАДА Ў ВК

24 лістапада ў Ваяводскім камітэце партыі адбылася нарада на тэму далейшага развіцця машыннай прамысловасці нашага ваяводства ў 1971—75 гадах. На нарадзе сабраўся актыў усіх нашых прадпрыемстваў машыннай прамысловасці — ФПіУ, фабрыкі дакладных вырабаў, прадпрыемства каблевай апаратуры, «Тэльзы» і іншых. Прысутнічаў на нарадзе міністр машыннай прамысловасці Т. Вжашчык, а таксама І сакратар ВК партыі А. Лашэвіч, сакратар ВК С. Рубчэўскі, намеснік старшыні прэзідыума ВРН Е. Зентара.

На нарадзе гаварылася аб спецыялізацыі нашай машыннай прамысловасці, пашырэнні яе, а таксама аб арганізацыі філіялаў гэтых прадпрыемстваў там, дзе існуе збытак рабочай сілы. Найбольшы націск будзе зроблены на выраб тавараў на ўнутраны рынак і на экспарт.

СПРАВЫ ЗДАРОЎЯ

У мінулым тыдні адбылося пленарнае пасяджэнне ВК ЗСЛ. На пленуме, апрача членаў пленума, сакратароў ПК, лекараў, прысутнічалі сакратар Галоўнага камітэта ЗСЛ З. Суровец, кіраўнік арганізацыйнага аддзела ГК ЗСЛ Б. Дыляк, старшыня прэзідыума ВРН С. Жмійка, кіраўнік арганізацыйнага аддзела ВК партыі В. Канстанчук.

Абмяркоўваліся справы лепшай арганізацыі службы здароўя на вёсцы ў сувязі з увядзеннем з днём 1 студзеня 1972 года ўсеагульнага забеспячэння ў галіне лекарскай апекі. Звернута была ўвага на неабходнасць стварэння новых пунктаў аховы здароўя, больш спраўную расстаноўку медычных кадраў, на будаўніцтва памяшканняў для іх і інш.

З ПРАЦЫ ПВРН

Справамі фабрычнай службы здароўя займаўся на сваім чарговым пасяджэнні прэзідыум ВРН. Праграма пашырэння фабрычнай службы здароўя прадугледжвае стварыць 7 новых фабрычных амбулаторый, 4 кабінеты фізікатэрапіі, 3 лабараторый, 6 амбулаторый лячэбнай рэабілітацыі, а таксама шэраг арганізацыйных крокаў, якія павінны палепшыць якасную апеку над рабочымі і асабліва жанчынамі.

ГОСЦЬ З ГРОДНА

У мінулым тыдні на Беласточчыне прабываў загадчык аддзела здароўя Аблвыканкома з Гродна д-р Фёдар Багдановіч. Госць сустрэўся з актывам беластоцкай службы здароўя і падзяліўся вопытам у працы па ахове здароўя на Гродзеншчыне. Д-р Ф. Багдановіч цікавіўся працай Ваяводскай станцыі сан-эпіду, наведаў дом дзяцей-калек, а таксама Ваяводскі анкалагічны цэнтр. Асаблівую ўвагу звярнуў д-р Багдановіч на арганізацыю пунктаў апекі над хворымі дома, а таксама на высокамазевецкі эксперымент арганізацыі службы здароўя.

КУБАК — БЕЛАСТАЧЧАНАМ

Беластоцкія ўдзельнікі маршу «Шляхам здабыўцаў Паморскага валу», які адбыўся ў чэрвені, заваявалі галоўную ўзнагароду — кубак Галоўнага праўлення ЗМС. Удзельнічалі ў маршы вучні 20 сярэдніх школ Беласточчыны. (яч)

Niedziela 5.XII.

7.45 Program dnia. 7.50 TV Kurs Rolniczy: „Mechanizacja prac w oborze". 8.25 „Przypominamy, radzimy". 8.35 „Nowoczesność w domu i w zagrodzie". 9.00 TV Klub Śmiałych. 10.35 „Klub Sześciu Kontynentów" 11.10 Sprawozdanie sportowe. 12.30 Dziennik. 12.45 „Wesele krakowskie w Ojcowie". 13.10 „Załoga" — film pol. 13.25 „Przemiany". 13.55 PKF. 14.05 Dla dzieci: „Co to jest?" — konkurs-zabawa. 14.55 TV Spotkania Teatralne: P. Gojawiczyńska — „Dziewczęta z Nowolipek". „Bronka". 16.10 „Wielka gra". 17.00 „Piosenka dla Ciebie". 18.00 Inna twarz pomnika" — „Kobiety ich życia" — „Muzy Fryderyka". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 Gra Orkiestra Reprezentacyjna Wojska Polskiego. 20.50 „Dziura w ziemi" — film fab. pol. 22.30 Magazyn sportowy.

Poniedziałek 6.XII

14.40 Program dnia. 14.45 „A najmilsze jest Mazowsze" — film TVP. 15.30 Dziennik. 15.50 Transmisja z otwarcia obrad VI Zjazdu PZPR. 20.30 Dziennik. 21.00 „Rzecz o Ludwiku Waryńskim" cz. II — „Proletariat". 22.00 „Piosenki na każdą godzinę". 22.45 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Fizyka.

Wtorek 7.XII.

9.55 Dla szkół: (kl. II lic.) Język polski — St. Wyspiański „Noc listopadowa". 10.30 Kochałem Cię" — film fab. radz. 12.45 i 13.55 Przysposobienie Rolnicze: „Budowa układu pokarmowego zwierząt gospodarskich". 15.00 Politechnika TV I roku. Matematyka. 16.05 Program dnia. 16.10 Dziennik. 16.30 Ekran Młodych. 17.20 Transmisja z przebiegu obrad VI Zjazdu PZPR. 19.30 Dobranoc. 19.40 Dziennik. 20.30 „Podróżni jak inni" — nowela film. pol. 21.00 Transmisja koncertu dla delegatów VI Zjazdu PZPR. W przerwie ok. 22.00 Dziennik.

Środa 8.XII.

9.00 Dla szkół: (kl. VII) Chemia — „Mieszanina a związek chemiczny". 9.55 Dla szkół: (kl. VIII) Historia — „W przededniu wojny". 10.55 Dla szkół: (kl. VII) Fizyka — „Grawitacja i loty kosmiczne". 11.25 „Błękitny krzyż" — film fab. pol. 13.40 „Wybieramy zawód". 15.20 i 22.30 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Matematyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla młodych widzów: „Latający Holender". 17.20 PKF. 17.35 „Perspektywy techniki". 18.05 Program rozrywkowy. 18.30 TV Kurier Warszawski. 18.45 „120 lat i 11 miesięcy" — rep. film. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.15 „Błękitny krzyż" — film fab. pol. 21.10 „Światowid". 22.00 Dziennik.

Czwartek 9.XII.

8.15 Matematyka w szkole: „Metodyka rozwiązywania zadań" cz. II. 9.00 Dla szkół: (kl. VI) Historia — „Państwo bez stosów". 10.55 Dla szkół: (kl. III lic.) Język polski — „Włodzimierz Majakowski". 11.55 Dla szkół: (kl. VII—VIII) Język polski — „Radio". 13.50 i 14.35 Mechanizacja Rolnictwa: „Charakterystyka środków transportowych w rolnictwie" cz. I i II. 15.20 i 22.55 Politechnika TV I roku. Chemia. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 „Ekran z bratkiem". 17.40 Magazyn ITP. 17.55 „Zwiad rybacki" — rep. 18.25 TV Kurier Kielecki. 18.45 Śpiewa Mieczysław Fogg. 19.15 „Przypominamy, radzimy". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.15 „Gdzie jest trzeci król" — film fab. pol. 21.35 „Pieśni rewolucyjne". 22.35 Dziennik.

Piątek 10.XII.

8.00 TV Kurs Rolniczy: „Użytkowanie dojarek mechanicznych". 8.35 „Struktura kryształu" — film fab. pol. 9.55 Dla szkół: (kl. II lic.) Język polski — St. Wyspiański „Noc listopadowa". 10.55 Dla szkół: (kl. VII) Fizyka — „Grawitacja i loty kosmiczne". 11.55 — Gospodarność na co dzień". 12.45 Dla szkół (kl. II—III lic.) Przysposobienie obronne — „Pielęgnowanie rannych w warunkach improwizowanych". 15.20 i 22.55 Politechnika TV I roku. Matematyka . 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla dzieci: „Pan Półka i spółka". 17.35 Spełnione obietnice" — program wiejski. 18.05 TV Kurier Mazowiecki. 18.25 „Kraj". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.15 Śpiewa Irena Santor. 20.45 „Struktura kryształu" — film fab. pol. 22.00 „Muzyka z sal zamkowych" — „Wawel. 22.35 Dziennik.

Sobota 11.XII.

8.45 „Jarzębina czerwona" — film fab. pol. 10.55 Dla szkół: (kl. VII) Geografia — „Bułgaria". 15.15 Program dnia. 15.20 Program I proponuje. 15.40 Redakcja Szkolna zapowiada. 15.55 Puchar Interwizji w gimnastyce artystycznej. (Budapeszt). 17.20 Dziennik. 17.30 Dla młodych widzów: „Wszystko co nasze" — koncert Centralnego Zespołu Artystycznego ZHP. 18.15 „Rozmowy o książkach". 18.35 „Tele-Echo". 19.20 Dobranoc. 19.30 Monitor. 20.35 „Muzyka lekka, łatwa i przyjemna". 21.35 Dziennik. 22.05 „Jarzębina czerwona" — film fab. pol.

Piątek, 3 grudnia

8.00 Nowiny. 8.15 Dla dzieci. 8.45 Film fab. 10.25 Nowiny. 14.50 Program dnia. 14.55 Nowiny. 15.05 Dla dzieci. 16.00 Panorama nowin. 16.20 Wieczorynka. 17.00 Program międzynarodowy. 17.40 Film fab. 19.00 Czas. 19.30 Świąteczny wieczór w Ostankino. 20.45 Film dokument. 21.15 Nowiny.

Sobota, 4 grudnia

7.45 Nowiny. 8.00 Dla dzieci. 8.30 Przegląd międzynarodowy. 9.15 Szkatułka muzyczna. 9.30 Almanach TV. 10.30 Zespoły amatorskie: ZSRR—Czechosłowacja. 11.30 Film fab. 13.15 Klub TV. Spektakl dla dzieci. 15.30 Almanach TV. 16.00 Nowiny. 16.10 Koncert. 17.00 Japonia. 17.45 Film fab. 19.00 Czas. 19.30 O teatrze. 21.00 Koncert estradowy. 21.35 Nowiny.

Niedziela, 5 grudnia

7.00 Program dnia. 7.15 Nowiny. 8.00 Kiosk muzyczny. 10.15 „Pieśniary". Film muz. 11.00 Film fab. 12.45 Koncert zespołu im. Aleksandrowa. 13.45 Turniej uczniowski. 15.15 Światła cyrku. 16.00 Nowiny. 16.10 Spotkania muzyczne. 16.45 Klub filmowy. 17.45 Film fab. 19.00 Czas. 19.30 Wieczór świąteczny w Ostankino.

БЕЛАВЕЖА

ОРГАН ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКАГА АБ'ЯДНАННЯ ПРЫ ГП БГКТ № 156

РЭФЛЕКСІЯ НАД МАГІЛАМІ

Пад купалам хмурнага ранку
Стаяць абеліскі радамі
Так, як ставалі ў шранкі
Салдаты, што спяць тут гадамі.
Вецер кранае галіны,
Ціха шапочуць бярозы —
Сумна снуюцца ўспаміны.
Упадаюць...
росы...
як слёзы...
Л'юцца слёзы гадамі,
Ніколі не высахнуць вочы
Тых матак, што з болем у сэрцы
Не спалі доўгія ночы.
Не спалі..
чакалі...
чакалі...
Чакалі тае хвіліны,
Калі, адслужыўшы чэсна,
Вернецца сын адзіны.
І раптам...
вестка...
загінуў!
Далёка, далёка ад дому
Зямля прыняла сырая!
Толькі матчына сэрца
Да сёння яшчэ не ўспрымае —
Не вернецца, часам маці
Глядзіць з надзеяй наперад,
Здалося, што ў ціхай хаце
Раптам скрыпнулі дзверы...
Трывожна ўздрыгнулі плечы,
Зноў боль набрыяў у сэрцы...
І туга сціскае глотку
Жаль аб сыновай смерці.

*

Вецер кранае галіны,
Мацней зашумелі бярозы —
Сыны! Сцеражыце Радзіму,
Каб матак не ранілі слёзы.
І бачу, як плачуць бярозы
На грудзі дваццатага веку
І горача просяць скрозь слёзы —
Даруйце жыццё чалавеку!..

З. Стаськевіч

* * *

Ты падарыў мне
грудку зямлі,
якая мяне карміла,
паіла,
а я,
што ж,
яе забыла.
Забыла,
як і некаторыя забываюць
крыніцы,
якія нам шчодрай, вялікай рукой
памагалі,
няслі нас у жыццё.
Шкада,
што так часта
наша памяць
такая скупая.

НАДЗЕЯ АРТЫМОВІЧ

Маналог маці

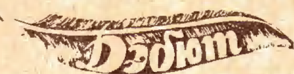
Сягоння сны мне сніліся цяжкія:
Снягі, пажар, гром зімніх перуноў.
Ваўкі, што спяць на печышчы халодным,
І два ліловых цёплых анемона,
Што смела сярод лёду расцвілі,
Пушыста-залатыя, як пушок
На згібах рук дзявочых, рук каханай.
Сягоння сны мне сніліся цяжкія:
Двох матылёў вясёлкавых палёт
Над вірам, што пачаў смактаць паветра.
Сягоння сны мне сніліся цяжкія:
Мястэчка з дзіўнай назваю Пампея,
Што спіць на мірным схіле пад глухія
Удары бубнаў недзе пад зямлёй.
«О легкаважныя!» — прамовіць нехта
З разумным сэрцам, ледзяным, як глетчар...
Але пралескі, што цяпла чакаюць,
Не маюць права звацца першацветам,
І матылі, што прагнуць мірных кветак,
Не маюць права на пажар жыцця,
А гарады, што схілаў унікаюць,

Не маюць права сеяць хлеб і есці.
Не легкаважнасць, а святая мудрасць
Жыць прымушае побач з небяспекай,
Цвісці на самым вастрыі маланкі,
Сады разводзіць каля брамы пекла,
І паміж хлябаў весці караваны,
Між акіянам і блакітным небам...
І вось тады прыходзіць зорны час...
Прыходзіць. І кавалак тленнай гліны
Ўспрыймае горда назву: «Чалавек!»
Для маці шчасця большага няма,
Чым бачыць шчаснымі дзяцей любімых,
Хоць на кароткі гэты, зорны час.
І я бязмерна шчасная сягоння,
Бо зорны час прыйшоў і ў хвалях страшных,
З агнямі Эльма па звінячых мачтах.
Нічога на зямлі не баючыся,
Паміж адною і другой бязодняй
Ідуць у край блакітны караблі.

Прыходзьце зрэдку, зорныя часіны,
Каб каласоў не знішчыў сухавей,
Хоць на хвіліну, хоць на міг адзіны,
Кароткі, як дрыжанне любых вей.

УЛАДЗІМІР КАРАТКЕВІЧ

ВАНЯ КІРЫЗЮК

Нарадзіўся 10 кастрычніка 1949 года ў сяле Крывяцічы на Бельшчыне. Пачатковую школу закончыў у Моры Гайнаўскага павету. Затым вучыўся ў Агульнаадукацыйным ліцэі з беларускай мовай навучання ў Бельску і ў Будаўнічым тэхнікуме ў Беластоку. Некалькі год працаваў тэхнікам на розных будовах у Бельскім і Гайнаўскім паветах. Цяпер вучыцца на юрыдычна - адміністрацыйным аддзяленні філіяла Варшаўскага універсітэта ў Беластоку. Піша на гаворцы свае роднае мясціны — Крывяціч.

НАШ КРАЙ

Нэма краю вэсэльшого,
Так як нашы сёла:
Дэ нэ пуойдэш, дэ нэ глянэш —
Всюды піеснь вэсёла.
Нэма краю кросівшого,
Як та Гайнувшчына,
Тутай пушча Біеловіжська —
Краса, бы дівчына.
Плывут рыэкі долінамі
Тіхо, помаленьку,
А бэрозы за клунямы
Шумят потіхэньку.
Сіяе біелью чэрэмчына,
Пшчолы міед прыносят.
Людэ!
Пошто Вам чужое?!
Руодным
краём
радуймося.

КОБ БУЛО ЯСЬНЕЙШЭ НЭБО

Моя молодосць нэміла,
Нэ хто мэнэ — нэ стэруог,
В жыце йшов сэрэд помылок,
По дорогах повных нэвыгуод.

Од па[illegible]оёв, лугуов зэлэных
Прыняв шчасце і біду.
Там оставыв аж до скону,
Руодну, батькуовську зэмлю.

Коб було ясьнейшэ нэбо,
І душа нэ ныла з болю,
Дужо всёго зрэчтысь трэба,
Будовавшы лiепшу долю.

1

Кахаць аднолькава усіх сыноў,
разумных тых
і бесталковых,
вяртацца зноў да ціхіх сноў
заўсёды ты гатова.
Госціць твой твар і змрок, і цень,
у ім бляск сонца дагарае,
умееш вечна маладзець —
старая.
І ціша вечная ў чаде,
І вочы, як дзве тоні,
твой сын плыве дзесь у чаўне,
ікона.
Любім хваліцца дабратой, —
сказаць: харытатыўны я,
а ты і так з усіх найбольш
партыйная.

2

У сонным сне
твайго, бяроза, веццяя,
што спіць на подушцы імглістай,
пакінуў адгалоскі вецер,
асколкі песні гарманіста.

Радзіма,
родіна,
ойчызна!
Мы ўсе сябры пад дрэвам сонным,
тым самым молімся мы ізмам,
тым самым молімся іконам.
Браты, суседзі, людзі згоды,
аддайма дрэвам сэрцы й розум,
хадзем у сукні вечна моднай,
у сукні з соннае бярозы.

3

Я нарадзіў цябе,
таму так моцна я цябе кахаю.
Гляджу ў цябе праз сотні міль,
а дакранаюся рукой штодзённай,
О, блізкі і далёкі краю —
ты добрая ікона.
Твой твар з вачыма, нібы акіяны,
ў іх дэман — рух
і анёл цішы.
О, мой жаданы!
Мой каханы!
З каронаю зацвіўшай вішні.
Ты чуйна беражы свае капліцы
ад ворагаў
і ад сваіх таксама.
У грэшных цэрквах,
ля святых крыніцаў
крамы.

4

У збане сонца радасцей да краю,
хтось нахіліў яго і добра стала свету.
З яго усмешкі — ураджаі
і паэты.
Хтосьці з матыкаю папёр да збана,
а іншы кінуў камень злосна,
ды збан спакойна лье на зямлю гранне,
і лье бурштынавыя вёсны.
Праменнем ён урос
ў царкоўны купал,
і твары пранізаў ён лісцям,
быць можа з майго боку глупства —
чакаю я другога прыйсця.

АЛЕСЬ БАРСКІ

МОЖА ГОД...

Птушак спеў.
Галасы,
галасы...
Як далёка, глыбока і блізка.
Мілы дотык вячэрняй расы,
Майго шчасця сухія агрызкі.

Ты прыйшоў,
адышоў,
як вясна
Моцна ў лета пусціла карэнні,
Я чакала цябе да відна,
Са мной мары мае, летуценні.

Скрып дзвярэй,
воблік твой
і шагі
Мне калолі ў вушы і вочы.
Каб ты ведаў, якім дарагім,
Ты астаўся ў сэрцы дзявочым.

Можа год,
можа два,
можа тры,
Толькі час тут нічога не зменіць,
Калі сэрца каханнем гарыць,
А твой позірк мне шчокі руменіць.

Л. ТАНКЕВІЧ

Пачатак на стар. 1

ГАВАРУ ВАМ, ТАВАРЫШ САКРАТАР...

з кожнага гектара, прадаю дзяржаве ў год прыблізна 1200—1300 кілаграмаў свініны, 500—800 кілаграмаў ялавічыны і звыш 10 тысяч літраў малака. Пабудаваў для сваіх кароў новую вялізную абору, якая каштавала мне 180 тысяч злотых, і распачаў будаваць стадолу, якая будзе каштаваць мне 80—100 тысяч. (Дарэчы, гэтая стадола ўжо ў мяне гатова). Пра ўсё тое гавару я вам, таварыш сакратар, каб вы ведалі, што можна добра гаспадарыць нават пры такіх неспрыяльных умовах, якія мы маем у нашай вёсцы. Толькі трэба вучыцца. Я закончыў курсы па сельскагаспадарчай падрыхтоўцы, і гэта дапамагло мне закараніцца на зямлі, зразумець яе патрэбы. Аднак зямля, на якой я працую разам з сям'ёй, на жаль, не з'яўляецца маёй уласнасцю, бо яна запісана на бацьку, якога я нават не памятаю, бо яго гітлераўцы расстралялі. Вядома, можна было б справу накіраваць у суд, але тады прышлося б мне заплаціць каля 25 тысяч злотых. А такое становішча не толькі ў мяне адна-го. Дык гавару я вам, таварыш сакратар, каб з гэтым штосьці зрабіць і яшчэ, каб розныя архітэктары, калі сялянін хоча штосьці будаваць, менш нам дакучалі, і каб больш было для вёскі цэглы, цэменту і ўсялякага дробнага абсталявання... Так я гаварыў тады, на гэтай сустрэчы.

— *Прынамсі адна з гэтых праблем, якія вы закранулі, ужо вырашана. Пастаноўлена Сеймам, што ў такіх выпадках, як ваш, каб набыць права ўласнасці на гаспадарку, не трэба ўжо адкликацца да суда.*

— Так, ведаю пра гэта і цешуся тым, бо ў гэтай сеймавай пастанове магу адшукаць нейкую часцінку сваіх намаганняў.

— *Ваяводская партыйная канферэнцыя, якая 14 лістапада адбылася ў Беластоку, між іншым, вам даверыла мандат дэлегата на VI з'езд.*

— Гэты мандат я лічу найбольш сур'ёзным і найбольш адказным сваім грамадскім абавязкам.

— *Ці маеце намер узяць слова на з'ездзе?*

— Хацеў бы... толькі крыху хвалююся. Такія слаўныя людзі там будуць — і нашы і замежныя. Рыхтавацца аднак буду.

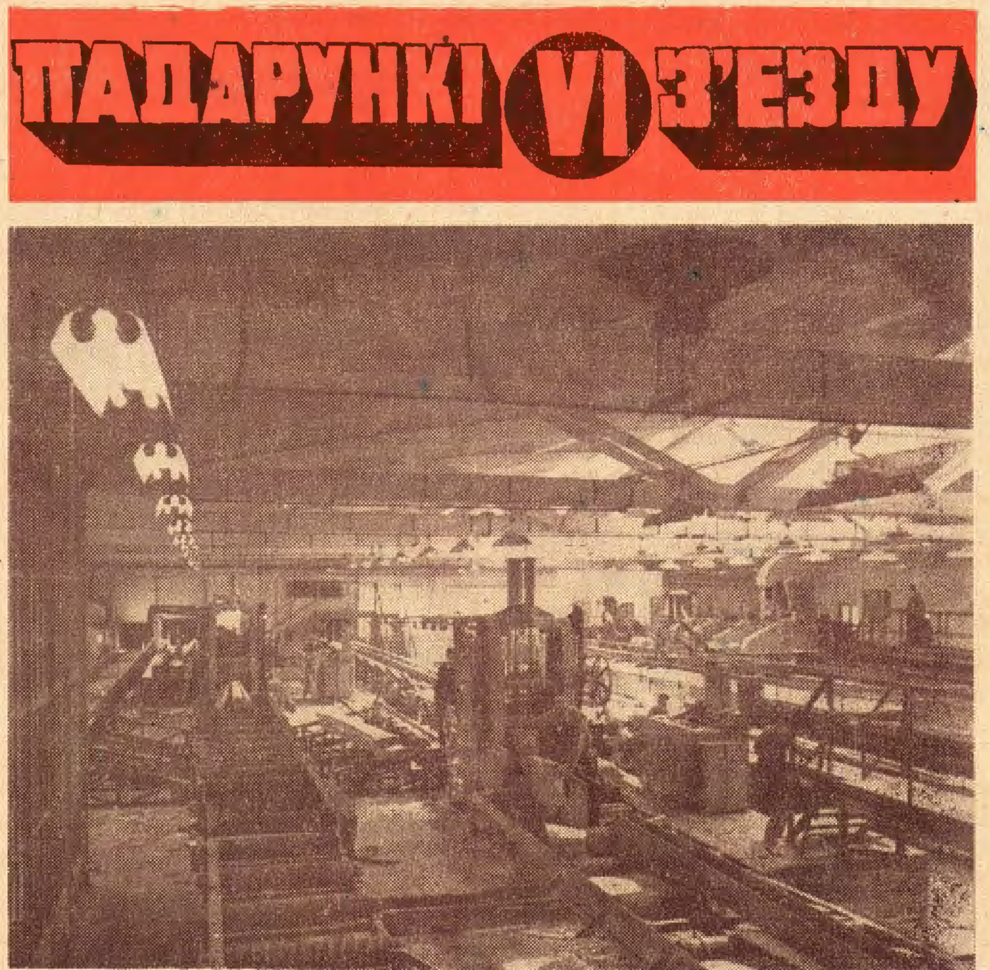
— *Якія праблемы намераны вы закрануць у сваім выступленні?*

— Вядома, сельскагаспадарчыя. Каб хутчэй, для прыкладу, правесці камасацыю, бо як жа ж цяжка гаспадарыць на цераспалосіцы, то я найлепш ведаю, бо сам маю гаспадарку ў 45 кавалках. Каб у кожнай вёсцы быў спраўны тэлефон, бо ён патрэбны нам не для збыткy, як гэта часта бывае ў горадзе, але для бяспекі і эканоміі часу. Лепш заплаціць 5—10 злотых за размову па тэлефону, чым ехаць у ГС і траціць паўдня. Хацеў бы таксама сказаць і пра забеспячэнне сялян такімі таварамі, як рознага роду трубы, радыятары для абагравання памяшканняў, гідрафоры, электраабсталяванне, прылады для так званай малой хатняй механізацыі. Гэта таксама не для збытку. Калі ў хлявах абсталяваць аўтапаілкі, малочнасць каровы павысіцца ў сутк прынамсі на 2 літры, у год, значыць, — на 600 літраў. Дык памножце гэта на колькасць кароў у краіне. Знойдуцца і іншыя справы, хаця б праблема: хто мае гаспадарам рабіць рознага роду механічнае і электрычнае абсталяванне?

— *Жадаю поспехаў.*

ВІКТАР РУДЧЫК

ПАДАРУНКІ VI З'ЕЗДУ

На Гайнаўскім прадпрыемстве драўнінай прамысловасці.

Фота Ю. Рыбінскага

У Гайнаўцы цяпер, куды б ні зайшлі — ва ўстанову, на прадпрыемства, на якое-небудзь пасяджэнне, усюды мы ўбачылі б і пачулі адно: усе справы і размовы людзей ідуць вакол VI-га з'езду ПАРП. Усе людзі добрай волі сустракаюць з'езд салідный працай, намагаюцца лепш, эфектыўней працаваць, даваць больш прадукцыі. Усе прадпрыемствы Гайнаўкі прынялі працоўныя абавязацельствы. Іх дадатковая праца і з'яўляецца падарункам рабочых VI з'езду нашай партыі.

А вось некаторыя факты з Гайнаўскага прадпрыемства драўнінай прамысловасці. Рабочыя калектывы аддзелаў № 1 і № 2 выпрадукуюць дадаткова 1300 м² матэрыялу («тарціцы»). Аклеінярня дасць на 60.000 м² больш плана мазаічнай аклеіны. Дашчачарня разам з мазаікарняй выпрадукуюць звыш плана 2000 м² мазаікі. Каштоўныя абавязацельствы прынялі таксама рабочыя стружкавых пліт, аддзела мэблі і механічнага аддзела. Вартасць прынятых раней і ў апошні час абавязацельстваў Гайнаўскага прадпрыемства драўнінай прамысловасці ў гонар VI з'езду акрэсліваецца сумай 2.290.000 зл.

З гонарам выконваюць прынятыя абавязацельствы рабочыя Гайнаўскага прадпрыемства лясных машын. Гэтае прадпрыемства купіла нядаўна і перавезла будынак, у якім атрымае памяшканне прадшколле. Мантаж гэтага будынку адбываецца грамадскім чынам. Шмат грамадскай працы ўкладваюць рабочыя і пры перабудове свайго прадпрыемства.

А што чуваць на прадпрыемстве сухой дэстыляцыі драўніны? Тут таксама працоўны ўздым. Тут у гонар з'езду партыі выканана ўжо розных прац у рамках грамадскага чыну на 1.707.000 зл.

Няма магчымасці прыводзіць тут імёны людзей, якія працуюць у гэтыя-перадз'ездаўскія дні з поўным напружаннем сіл. Іх вельмі многа, іх сотні ў Гайнаўцы. І яшчэ некалькі прыкладаў з невялікіх прадпрыемстваў. Гайнаўская рамесная спулдзельня, ушаноўваючы VI з'езд ПАРП, павялічыць сваю прадукцыю на экспарт на 100.000 зл. Спулдзельня працы «Чын» грамадскім чынам будуе фундаменты для свае базы. Людзі паштова-тэлекамунікацыйнага ўпраўлення пасля працы даводзяць тэлефонную лінію да 2 вёсак. Мяшальня кармоў гайнаўскага ГС-у выпрадукуе 200 тон мяшанкі «Т» звыш плана.

Каштоўныя абавязацельствы прынялі на сябе і работнікі медыцынскай службы. Прывядзем тут хаця б адзін прыклад. Паватовая клініка з нагоды VI-га з'езду пастанавіла выязджаць на вёскі з медыцынскай дапамогай. І вось адна такая, так званая «Белая нядзеля» ўжо адбылася. 12-асабовы медыцынскі персанал выехаў у тры вёскі: Палічна, Старына і Вялікая Апака і ўдзяліў медыцынскія парады для 290 чалавек.

Працоўны ўздым з нагоды VI-га з'езду ПАРП стаў масавым.

Міхась Хмялеўскі

ЛЮДЗІ ДОБРАЙ РАБОТЫ

ФЁДАР БАРШЧЭЎСКІ

Фёдар Баршчэўскі з вёскі Бандары, Беластоцкага павету, гэта вядомы ў сваёй акрузе каваль. Кавальскім рамяством займаецца ён ад 1928 года. Робіць ён сярпы, матычкі, акоўкі да балонавых вазоў, падкоўвае коней, а таксама рамантуе плугі і іншыя сельскагаспадарчыя машыны.

Фёдар Баршчэўскі любіць сваю прафесію. Заўсёды тэрмінова і салідна выконвае ўсе паслугі для сялян. Вялікім прызнаннем у сялян карыстаецца яго ўласныя вырабы.

Фёдар Баршчэўскі з'яўляецца актыўным грамадскім супрацоўнікам «Хлопскай Дрогі». За шматгадовую карэспандэнцкую працу рэдакцыя гэтай газеты ўзнагародзіла яго Бронзавым Крыжам заслугі. У гады II сусветнай вайны Фёдар Баршчэўскі быў партызанам, вызваляў нашу краіну ад гітлераўскіх акупантаў, а пасля вайны змагаўся за ўмацаванне народнай улады. За заслугі ў імя абароны народнай улады быў ён узнагароджаны Медалем 10-годдзя Народнай Польшчы.

Тэкст і фота (ЦЯ)

СТАРОНКА НАШАЙ ДРУЖБЫ

У гісторыі беларуска-польскага літаратурнага ўзаемадзеяння найменш дасследаваным перыядам з'яўляецца XVIII стагоддзе. Мы ўжо даволі многа ведаем пра нашы сувязі ў больш даўнія часы, калі ў Кракаўскім універсітэце вучыўся беларускі першадрукар Францішак Скарына, калі на старажытнай беларускай і польскай мовах пісаў вядомы гуманіст Сымон Будны, калі ўзнікла славутая «Песня пра зубра» М. Гусоўскага, якая з'яўляецца агульным помнікам абедзвюх літаратур. Ужо даволі добра вывучана ўзаемадзеянне ў XIX стагоддзі, асабліва той станоўчы ўплыў, які аказала на новую беларускую літаратуру паэзія слаўнага сына Навагрудскай зямлі Адама Міцкевіча, польская рамантычная паэзія ўвогуле. Больш або менш даследавана творчасць беларуска-польскіх пісьменнікаў XIX стагоддзя Вінцука Дуніна-Марцінкевіча, Яна Чачота, Яна Баршчэўскага, Вінцэся Каратынскага, Арцёма Вярыгі-Дарэўскага, творчая дружба, якая звязвала Францішка Багушэвіча, Янку Лучыну, Адама Гурыновіча з іх польскімі сябрамі і паплечнікамі. Ёсць некалькі прац, дзе гаворка ідзе аб сувязях з польскай літаратурай Янкі Купалы і Якуба Коласа. Нарэшце напісаны і пішуцца даследаванні аб творчым узаемадзеянні нашых літаратар пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі, на сучасным этапе, аб перакладах з польскай на беларускую і з беларускай на польскую мовы. Але XVIII стагоддзе на гэтым вельмі багатым фоне ўсё выглядае «белай плямай»...

Нераспрацаванасць гісторыі беларуска-польскага літаратурнага ўзаемадзеяння ў XVIII стагоддзі тлумачыцца недастаткован распрацаванасцю гісторыі беларускай літаратуры гэтага перыяду і — шырэй — недаследаванасцю літаратурна жыцця тагачаснай Беларусі ўвогуле. XVIII стагоддзе было складаным, цяжкім перыядам у развіцці беларускага пісьменніцтва. Беларуская мова тады была выцеснена са справаводства, з грамадскага жыцця. У многім былі перапынены традыцыі, што ішлі ад Скарыны і Буднага, Цяпінскага і Філіповіча. Новая ж беларуская літаратура, якая абапіралася ўжо на жывую гутарковую мову, рабіла тады толькі першыя нясмелыя крокі. Ад XVIII стагоддзя да нас дайшлі лічаныя творы на беларускай мове. Гэта — «Камедыя» К. Марашэўскага і «Доктар па прымусу» М. Цяцерскага, некалькі школьных інтэрмедый, некалькі рэлігійных гімнаў, знойдзеная мною нядаўна ў Вільні песня касцюшкоўскіх паўстанцаў 1794 года...

Аднак у XVIII стагоддзі беларускіх твораў існавала непаўна ж больш. Частка іх усё яшчэ шукае свайго адкрывальніка ў архівах і рукапісных аддзелах бібліятэк. У тагачасных рукапісных зборніках побач з польскімі, лацінскімі, французскімі вершамі знаходзяцца таксама вершы і песні на «рускай» мове, як тады часта называлі мову беларускую. Аб тым, што пошукі сярод рукапісаў XVIII стагоддзя могуць даць свой добры плён, можа сведчыць, напрыклад, невядомы беларускі верш, знойдзены днямі мною ў аддзеле рукапісаў Нацыянальнай бібліятэкі ў Варшаве. Ён змешчаны ў зборніку «Вершы Юзафа Аляксандра князя Ябланоўскага, навагрудскага ваяводы, і іншых» (рукапіс № 1141 Бібліятэкі ардынацыі Замойскіх). Гэты безназоўны верш уяўляе сабой дыялог пана з прыгонным селянінам. Прытым цікава, што прыгонны «халоп» паводзіць сябе незалежна. Ён абяцае адпомсціць пану ў выпадку, калі ён пакарае яго, прагоніць з дома. «Халоп» у вершы бярэ «верх» над сваім «баярынам», што з'яўляецца сведчаннем пэўнага «вальнадумства» невядомага нам аўтара.

А вось і сам тэкст вершаванага дыялага, напісанага на тагачаснай беларускай мове (у арыгінале тэкст пададзены лацінкай):

Ох іноніч зіма непагодліва была.
Как завеілі пуці — куда к мілінькай іці.
— Ох ты, сукін сын халоп, раз каналія халоп,
Ох ты, сукін сын халоп, гдзе ты сю ноч начавау?
— Асударыне баяры, не пад тваім церамом.
Пад тваім да церамом, шытым браным палатом.
— Ох ты, сукін сын халоп, нашто сказываеш.
— Асударыне баяры, нашто спрашываеш.
— Ох ты, сукін сын халоп, кажу з двара звесці.
— Асударыне баяры, я і сам пайду.
Я і сам пайду, тры біды да на разу.
Ох ці першую біду — імбар з рож'ю сажгу.
— Ох ты, сукін сын халоп, раз каналія халоп.
— Охці другую біду — лошат з стойлы да увяду,
Охці трэцюю біду — і баярыню увяду.
— Охці душачка мая, жывот і сэрца мая.
Так жыві, друг, у меня,
Рабатай, друг, на себя.

Цікава, што побач з прыведзеным вершам, побач з польскімі вершамі ў рукапісным зборніку Ябланоўскага ёсць таксама творы на ўкраінскай мове (пес-

ФРОНТАМ ДА ВЁСКІ

Уласнасць для доўгагадовых арандатараў

Уласнасць атрымліваюць не толькі тыя сяляне, якія купілі нерухомую маёмасць нефармальнай умовай, і тыя, хто гэткай маёмасцю самастойна карыстаўся прынамсі пяць гадоў, як аб гэтым мы пісалі ў папярэднім артыкуле, але таксама арандатары, якія з яе карыстаюцца прынамсі пяць гадоў.

Уласнасць можна атрымаць у такіх абставінах, калі ўласнік гаспадаркі ані асабіста, ані праз членаў сям'і не апрацоўваў яе прынамсі пяць гадоў, не працаваў на іншай сельскай гаспадарцы або ў сялянскім прадукцыйным кааператыве. З гэтага вынікае, што селянін, які сам апрацоўвае гаспадарку, або члены сям'і якога апрацоўваюць гаспадарку, калі аддаў у арэнду ўчастак зямлі, то ўласнасці гэтага ўчастка не можа страціць.

Не траціць уласнасці і той, хто аддаў у арэнду зямлю на больш чымсьці пяць гадоў, але 4 лістапада 1971 года (дата, ад якой абавязвае закон аб урэгуляванні ўласнасці сельскіх гаспадарак) не прайшло яшчэ пяць гадоў з таго моманту, калі арандатар пачаў карыстацца зямлёй. Гэта адносіцца і да тых уласнікаў, якія асабіста гаспадарку не ўпраўлялі. Закон не прадбачыць, што арандатар зможа атрымаць гаспадарку або ўчастак зямлі, якія ён арандуе, на ўласнасць пасля пяцігадовага карыстання, калі гэта наступіць пасля 4 лістапада 1971 года.

У выпадках, калі арандатар мае права атрымаць уласнасць зямлі, якую ён арандуе, дзяржава можа пераняць гэту зямлю на сваю ўласнасць, або прызнаць уласнасць арандатару.

Асобнае распараджэнне Рады Міністраў урэгулюе выпадкі, у якіх арандатар не зможа атрымаць уласнасці, а дзяржава пераняць зямлю, а таксама ўмовы, на якіх арандатар атрымае ўласнасць. Змест гэтага распараджэння прадставім, калі яно будзе апублікавана.

На перашкодзе набыццю ўласнасці тымі, хто да гэтай пары самастойна з зямлі карыстаўся, або тымі, хто яе арандаваў, не стаяць праўныя нормы, якія дагэтуль абмяжоўваюць магчымасць абароту зямлёй. Гэта значыць, што мае тут значэнне тое, колькі зямлі мае арандатар і колькі ўласнік зямлі.

Як правіла, уласнік, яго папярэднік або наследнікі за зямлю, якая пераходзіць на ўласнасць арандатара, павінны атрымаць заплату паводле цэн, устаноўленых для продажу дзяржаўнай нерухомай сялянскай маёмасці. Аднак права атрымання гэткай заплаты прыслугоўвае толькі тым з уласнікаў або іх наследнікаў, якія адпавядаюць наступным умовам:

1) працуюць на індывідуальнай сельскай гаспадарцы,
2) з'яўляюцца членамі сельскага прадукцыйнага кааператыва і працуюць на яго гаспадарцы,
3) не дасягнулі 18 год жыцця або вучацца,
4) з'яўляюцца трывала няздольнымі да працы.

Усе тыя, хто не адпавядае гэтым умовам, не маюць права да атрымання заплаты за зямлю, якую атрымаў на ўласнасць арандатар або пераняла на ўласнасць дзяржава.

Селянін, які набывае згодна з новым законам зямлю, адказвае за ўсе даўгі, якія належацца дзяржаве і якія звязаны з гэтай зямлёй (напрыклад, залеглыя падаткі).

Здараюцца на вёсцы выпадкі, калі старыя бацькі аддаюць гаспадарку дзецям, сваякам ці асобам блізкім, агаворваючыся, што тыя будуць іх утрымоўваць да смерці. Гэткія ўмовы лічацца важнымі толькі тады, калі заключаны ў форме натарыяльнай. Калі ўмовы гэткія былі заключаны не ў форме натарыяльнай, яны не змяняюць уласніка зямлі, і той, хто зямлю аддаў за пажыццёвае ўтрыманне, можа патрабаваць яе звароту.

Закон аб урэгуляванні ўласнасці сялянскіх гаспадарак рэгулюе гэтыя выпадкі так, як быццам бы гэткія прыватныя ўмовы былі заключаны ў форме натарыяльнага акта. Той, хто зямлю апрацоўвае, становіцца ўласнікам зямлі, а той, хто яму зямлю даў, мае права патрабаваць ад яго ўтрымання згодна з умовай.

В. Склубоўскі

АГЛЯД ПЕСНІ І ДРАМГУРТКОЎ

Да звыш 60 асоб звярнуліся мы з пытаннямі аб тым ці прымуць яны ўдзел у аглядзе (песні або драмгурткоў) у 1972 годзе.

Першыя адказы ўжо друкавалі. Сёння змяшчаем наступныя.

ЗІНА ЛЕБЯДЗІНСКАЯ, СТРАШАВА, БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ.

«У адказ на вашы пытанні хачу коратка паінфармаваць, што гурток БГКТ у Страшаве думае прыняць удзел у аглядзе драмгурткоў у 1972 годзе. Старшыня гуртка».

ПЁТР ГОСЦІК, БЯЛЯВІЧЫ, БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ.

«Паведамляем вам, рэдакцыя, што гурток БГКТ у Бялявічах прыме ўдзел у аглядзе драмгурткоў у 1972 годзе. Будзем ставіць п'есу «Вывараджыла». Старшыня гуртка».

ІРЭНА РАНЦЭВІЧ, СЯМІХОЧЫ, СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

«Паведамляем, што прымем удзел у аглядзе «Беларуская песня — 1972». Выступіць дуэт Ірэна Ранцэвіч — Ніна Пытэль. Выканаем наступныя песні: «Нёман», «Чорныя вочкі, пара ўжо спаць». Калі б нельга было спяваць у дуэце, просім паведаміць нам пра гэта».

АД РЭДАКЦЫІ: АДКАЗ ІРЭНЕ РАНЦЭВІЧ.

Але ж так, дуэты як найбольш прыгодны для конкурсу! Правілы агляду, які апублікавала ўжо «Ніва», дапускаюць да ўдзелу: салістаў, дуэты, трыё, квартэты, квінтэты (5 чалавек), секстэты (6 чалавек), актэты (8 чалавек).

Усім аўтарам вышэйшых адказаў дзякуем. Чакаем таксама падобных адказаў ад асоб, да якіх мы не звярталіся пісьмова (не мелі іх адрасоў). Просім даваць свае прапановы. (вл)

ПІЛІП ПЕСТРАК у ГП БГКТ

У лістападзе г.г. у складзе дэлегацыі Савецкага камітэту абаронцаў міру наведаў Польшчу вядомы беларускі пісьменнік Піліп Пестрак. Пасля заканчэння запланаванага маршрута, пісьменнік прыехаў у Беласток, з якім у мінулым звязалі яго жыццёвыя дарогі, і ён, як толькі мае магчымасць, заглядае ў наш горад. Нам асабліва прыемна, што Піліп Пестрак заўсёды знаходзіць таксама час, каб наведаць ГП БГКТ. Так было і гэтым разам. 12 лістапада ў ГП БГКТ адбылася сяброўская сустрэча з пісьменнікам, які падзяліўся з намі ўражаннямі з пабыўкі ў Польшчы, расказаў нам аб сваіх творчых намерах і праявіў зацікаўленасць працай БГКТ. Між іншым, даведаліся мы, што Піліп Пестрак збіраецца пісаць кніжку аб Сяргею Прытыцкім. З гэтай мэтай ён наведаў цяпер Гаркавічы ў Сакольскім павеце — родную вёску беларускага рэвалюцыянера і прэзідэнта.

На здымку: Піліп Пестрак (другі справа) на сяброўскай сустрэчы ў ГП БГКТ. (рл)

Фота Цаф — Сянько

ня «Просів мэнэ Гарасым, Гарасым, шчоб я пошла спаты з нім, спаты з нім»), «жмудскія» (г.зн. літоўскія) тэксты, невялікі польска-літоўскі слоўнічак. І ў гэтым няма нічога дзіўнага. Наваградскі ваявода Юзаф Аляксандр Ябланоўскі быў цесна звязаны з Украінай, Беларуссю, Літвой. Вядомы бібліёграф, гісторык, геральдык, перакладчык і паэт, аўтар прац па астраноміі і гісторыі літаратуры, ён быў чалавекам веку Асветніцтва, членам многіх навуковых таварыстваў, цікавай асобай у гісторыі беларуска-польскіх літаратурных кантактаў. Нарадзіўся ён у 1711 годзе ў Ціхомлі на Валыні, з 1755 года быў наваградскім ваяводай, часта бываў у Вільні і на Жмудзі, памер жа ў 1777 годзе ў Лейпцыгу.

У XVIII стагоддзі знойдуцца і іншыя пісьменніцкія асобы, цесна звязаныя з літаратурным жыццём тагачаснай Беларусі. На беларускай зямлі нарадзіліся і доўга прабывалі класікі польскай літаратуры Францішак Князьнін, Францішак Багамолец, Адам Нарушэвіч, Юльян Урсын Нямцэвіч і інш. На Гродзеншчыне доўга жыў і засноўваў школы для беларускіх прыгонных сялян родапачынальнік польскага сентыменталізму Францішак Карпінскі. Гэтыя і іншыя факты сведчаць, што літаратурнае жыццё Беларусі, беларускія кантакты з польскай літаратурай былі даволі значнымі і плённымі.

АДАМ МАЛЬДЗІС

ЛІСТ СЯБРУ

Што ў нас чуваць

Усе мы цяпер запрацаваны. Хваля стваральнай працы пераліваецца праз нашу краіну: ад берагоў Балтыкі да вышынь Карпацкіх гор, ад Одры да Буга.

І гэта адказ на пытанне, што ў нас чуваць.

Чуваць у нас перш за ўсё пра шосты з'езд Польскай аб'яднанай рабочай партыі, пра яе «Дырэктывы», якія Цэнтральны Камітэт паставіў на ўсенароднае абмеркаванне.

Успомні верш Маякоўскага, у якім гаворыць пра словы, што сцерліся ад частага ўжывання і пра словы заўсёды крылатыя, несмяротныя.

Пасля гістарычных перамен, пасля ўсяго таго, што рабілася ў нашай краіне на працягу апошніх адзінаццаці месяцаў, слова ПАРТЫЯ стала крылатым, несмяротным, менавіта такім, пра якое пісаў паэт, якое ён атоесамліваў з імем ЛЕНІНА.

На працягу кароткага часу зроблена многа вельмі важных учынкаў.

З днём 1-га студзеня 1972 года адменьваюцца абавязковыя дзяржаўныя пастаўкі збожжа, бульбы і мяса, абмяжоўваецца ўзровень падатковай прагрэсіі, упрашчаецца заблытаная і патрабуючая шмат грошай працэдура набыцця правоў уласнасці на зямлю.

Гэта толькі некаторыя, найбольш істотныя праблемы нашай вёскі. Дадаць тут варта яшчэ б слова і пра новыя, карысныя для хлебаробаў цэны на мяса і малако, і пра новыя, чалавечыя адносіны да сялян у дзяржаўных установах і на розных скупачных пунктах.

А навінкі на прамысловым фронце? Зайгралі будаўляныя машыны пад Лапамі, ідзе пабудова велізарнай цукровай фабрыкі; у Ляўкове на Гайнаўшчыне неўзабаве распачне прадукцыю другі ўжо керамічны завод. У Саколцы — прадпрыемства па прадукцыі будаўлянай сталяркі і вялікі філіял беластоцкай металаапрацоўчай фабрыкі «Спомаш», у Гайнаўцы — высокаякасная мэбля і стружкавыя пліты, разбудова «хімічнай» і «Гаймахлесу», у Гарадку — значнае пашырэнне вытворчасці мясцовай «трыкатажкі».

Людзі гэта бачаць і ацэньваюць, ды даходзяць да вываду, што дабро чалавека і развіццё краіны — адзін і той жа клопат нашай партыі.

Трэба было б табе пабываць хаця б на некаторых сходах, сустрэчах і канферэнцыях, паслухаць, як выступаюць працоўныя, з якой турботай адносяцца яны да спраў агульных, грамадскіх. Гэта ад іх з аднаго толькі Беластоцкага ваяводства ў час даз'ездаўскай размовы паступіла звыш пайтары тысячы каштоўных прапаноў. Людзі клапаціліся аб хутчэйшым развіцці жыллёвага будаўніцтва, аб талковай арганізацыі вытворчасці, аб бытавых справах на прадпрыемствах, аб спраўнейшым абслугоўванні сялян, аб лепшай сістэме кантрактацыі сельскагаспадарчых пладоў і аб многіх іншых справах, якія я тут не ў сілах пералічыць.

Усе гэтыя прапановы аднатаваны і не адна з іх не застанецца без уважлівага разгляду. На гэта людзі маюць партыйнае слова, якому вераць, а свой давер падмацоўваюць самаахвярнай працай, з надбаўкай выконваючы штодзённыя задачы, ды паспяхова ажыццяўляючы свой з'ездаўскі чын.

І зноў пад пяро напрашваецца Маякоўскі:

— Дзядзечка,
што вы робіце тут...?»
— пытаў дзіця ў паэме «Добра», а паэт адказвае:
— Што?
САЦЫЯЛІЗМ»...

Так, мы таксама робім САЦЫЯЛІЗМ і хочам рабіць яго найлепш, як патрапім.

Твой
Максім Нурэцкі

ВЯСКОВЫЯ ЦЭНТРЫ КУЛЬТУРЫ

Добра, калі ў вёсцы ёсць святліца, але яшчэ лепей, калі клуб ГС-у альбо «Рух». У клубе, асабліва ў тым, дзе ёсць хоць два пакоі, значна лепш арганізоўваць культурна-асветную працу. Але цяпер ужо выразна адчуваецца, што клубы пры сённяшняй іх арганізацыйнай структуры, кадравых і фінансавых магчымасцях не задавальняюць культурнага запатрабавання людзей. Жыхары вёсак дамагаюцца шырэйшага ўзбагачэння культурных паслуг, вышэйшага іх узроўню. Вось таму ў бліжэйшыя пяць гадоў прадбачваецца ў Беластоцкім ваяводстве арганізаванне 46 новых грамадскіх асродкаў культуры (ГОК). Будзе гэта ўзрост на 235% у адносінах да ліку 34 ГОК-аў у 1970 годзе.

Пляцоўкі гэтыя будуць мець чулую апеку з боку рад нарадовых, а таксама з боку павятовых дамоў культуры. Аддзел культуры ВРН незадоўга перагледзіць статут для ГОК-аў, які будзе даваць ім права каардынаваць працу мясцовага кіно, бібліятэк і клубаў на аснове гадавой праграмы культурна-асветнай дзейнасці грамады ці мястэчка. Да ГОК-аў будзе належаць таксама арганізацыйная і метадычная дапамога працаўнікам клубаў і святліц. За пяць год павялічыцца колькасць клубаў і святліц на 231, а бібліятэк — на 22.

Прадстаўленае колькаснае развіццё культурных пляцовак будзе адбывацца ў асноўным шляхам пераймання будынкаў ад іншых карыстальнікаў і іх прыстасавання, а таксама шляхам будовы грамадскім чынам. (мх)

ВЯЛІКІ КОНКУРС

ГІСТОРЫЯ І СЁННЯШНІ ДЗЕНЬ СССР

У АСВЕТНА-ВЫХАВАЎЧЫМ ФІЛЬМЕ

Конкурс гэтакі арганізаваны з нагоды 25-годдзя дзён савецкіх фільмаў у Польшчы.

Конкурс працягваецца ад 1.XI.1971 г. да 15.IV.1972 г.

Арганізатары: Галоўнае праўленне ТППР, Міністэрства асветы і вышэйшага школьніцтва, Цэнтраля асветных фільмаў «Фільмос», Польская тэлевізія, Дом савецкай культуры ў Варшаве.

Мэта конкурсу: папулярызацыя навукова-тэхнічных дасягненняў СССР, багацця савецкай культуры і мастацтва, гаспадаркі, жыцця народаў СССР.

Конкурс прызначаны для школьнай моладзі VII і VIII класаў пачатковай школы, усіх сярэдніх школ, маладзёжных арганізацый, настаўнікаў і інструктараў, якія працуюць у школах, дамах культуры, клубах і г.д.

Конкурсных фільмаў ёсць 115, а інфармацыя пра іх надрукавана ў спецыяльнай кніжачцы, якая будзе распаўсюджана сярод зацікаўленых.

Узнагародамі будуць, між іншым, экскурсіі ў СССР, розныя вартасныя матэрыяльныя ўзнагароды.

Заявы аб удзеле ў конкурсе, а таксама ўсялякія пытанні, звязаныя з конкурсам, дасылаць:

«Цэнтраля фільмув освятовых «Фільмос»
Бялысток, ул. Ліпова 14
тэлефон: 21374». (вл)

З ПАДАРОЖЖА ПА СССР

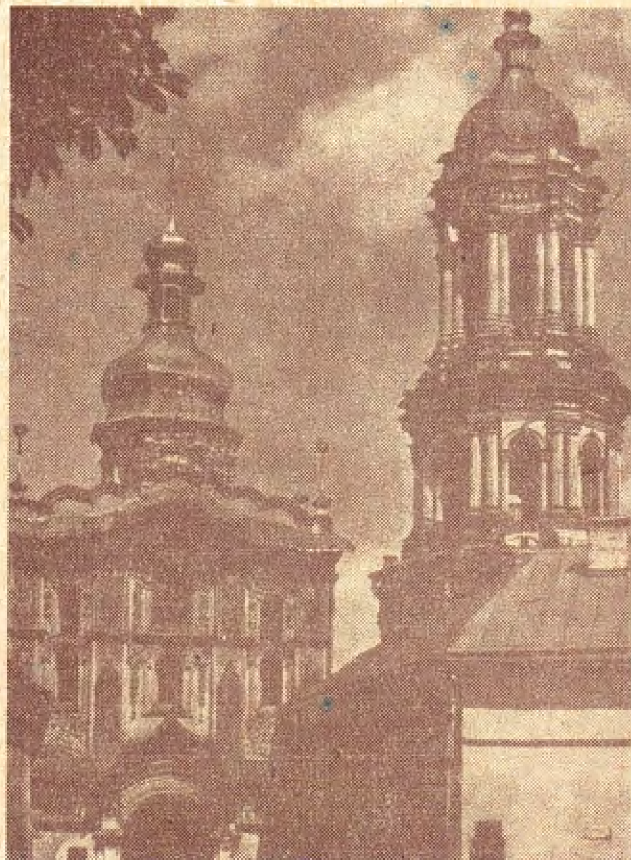
Сустрэча з помнікамі КІЕВА

Кіеў сустрэў нас дажджовай, халоднай пагодай. Асенняя пагода ні ў чым не перашкодзіла адчуваць прыгажосць гэтага горада з яго найпрыгажэйшай цэнтральнай вуліцай Крашчацік.

Найбольш славутымі помнікамі старажытнай культуры з'яўляюцца тут Сафійскі сабор і Кіева-Пячэрская лаўра. Пра сабор скажу толькі, што ён пабудаваны ў княстве Яраслава Мудрага ў 1037 годзе. Мае ён 13 купалаў (згодна з колькасцю апосталаў).

У рускай праваслаўнай царкве зараз маецца тры лаўры: Троіца-Сергіева (г. Загорск), Кіева-Пячэрская (г. Кіеў) і Пачаеўская (на Валыні). Слова «лаўра» грэчаскае — мнагалюдны манастыр. У рускай царкве лаўра — гэта назва буйных і важных па свайму палажэнню мужчынскіх манастыроў.

Кіеўскі манастыр быў заснаваны ў XI стагоддзі, але наддняпроўскія пячэры існавалі тут даўным-даўно. Пачынаючы ад XI ст., манастыр стаўся крупным землеўладальнікам, маючы каля 80 тыс. падданых. Кіева-Пячэрская лаўра з'яўляецца не толькі царкоўным, але і культурным цэнтрам. Гэта тут створана «Повесць врэменных лет». На працягу другой паловы XVII ст. друкарня лаўры надрукавала 117 выданняў. Адсюль выйшла шмат майстроў розных прафесій. Напрыклад, плінта (цэгла), якая вытрымлівае ціск 150 кг на кв. см (зараз мы маем цэглу, якая вытрымлівае 75 кг на кв. см), па сённяшні дзень трымае таямніцу, з чаго яна зроблена.

Уваход у Кіева-Пячэрскую лаўру.

У цэнтры лаўры пабудаваны Успенскі сабор. Легенда гаворыць, што ў XI ст. Дняпром плыло 12 братоў. Калі выйшлі на бераг і ляглі спаць, яны ўбачылі сабор, а калі прачнуліся, кругом была раса. На другую ноч ім зноў паказаўся сабор і, калі яны пачалі кругом узірацца, убачылі, што ў адным месцы няма расы. Тут на працягу 12 дзён пабудавалі сабор, а пасля гэтага ўвайшлі ў пячоры і былі жывымі пахаваны. Зараз Успенскі сабор стаіць, разбураны гітлераўскімі захопнікамі, якія, аграбіўшы яго з золата і дыяментаў, узарвалі 3 лістапада 1941 года.

На тэрыторыі лаўры існуе шмат музеяў. Асабліва цікавы — гістарычны. Тут можна ўбачыць прадметы, якімі карысталіся скіфы, пражываючыя тут перад нашай эрай плямёны. У зале феадалізму можна любавацца майстэрствам мітры, якая зроблена з аднаго кавалка золата і ўпрыгожана 803 каштоўнымі каменямі, ці залатымі вокладкамі Евангеліі вагой у 32 кг. У нумізматычных залах — 14 тыс. манет, пры чым найстарэйшыя манеты з VI ст. перад нашай эрай. Тут можна ўбачыць медальёны ўсіх польскіх каралёў і даведацца, што найцяжэйшым рублём была екацерынка — 1 кг 600 г...

Хацелася мне стаяць і любавацца старыною, яе веліччу і магутнасцю, але не дазволіў на гэта час.

Аляксей Карпюк

КУТОК ГАСПАДЫНІ

ШТО РАБІЦЬ, КАБ ДОБРА ЗВАРЫЦЬ

НА КАЛЯДЫ

Неўзабаве Каляды. Кожная з гаспадынь, напэўна, мае сабе толькі вядомыя, патаемныя прысмакі, якімі захоча пацешыць сям'ю альбо блізкіх сваякоў. І кожная будзе старацца, каб добра падрыхтавацца да свята. А можа б хтонебудзь захацеў зрабіць што-небудзь з нашых рэцэптаў?!

ВУШКІ ДА БАРШЧУ

На цеста трэба ўзяць 2 шклянкі мукі, крыху вады. На фарш: 5—6 сушаных грыбкоў, 2 вялікія цыбуліны, соль, перац, лыжку тлушчу.

Муку высыпаць у міску ці на вялікую стальніцу, зрабіць у муцэ ямку, у якую ўліваць пакрысе ваду, загортваючы муку канцом нажа. Далей рукой трэба мясіць цеста, пакуль не стане яно пульхнае і не будзе паднімацца, калі націснуць яго пальцам. Падсыпаць пад цеста мукі і пакінуць яго на 15 мін пад нагрэтай міскай.

Падрыхтаваць фарш: намочаныя ў папярэдні дзень грыбкі зварыць у той самай вадзе (ваду пасля можна выкарыстаць для баршчу ці капусты), адцадзіць, дробна пасячы. Дробна нарэзаную цыбулю падсмажыць на тлушчы, палажыць у яе грыбы, дадаць соль, перац і хвіліну смажыць усё разам, пасля чаго астудзіць.

Цеста раскатаць, як найбольш тонка, парэзаць на квадрацікі 4х4 см, на кожны налажыць пакрысе фаршу, заляпіць на рог, спалучаючы пасля два ражкі. «Вушкі» класці ў падсолены кіпяток і варыць 5 мінут ад таго моманту, калі вада з імі закіпіць.

ВІГІЛІЙНЫЯ ПІРАЖКІ

Можа каго-небудзь і здзівілі б гэтыя піражкі, а ўсё ж яны вельмі добрыя як гарачыя, так і халодныя.

Цеста з 1 шклянкі смятаны, 1 яечка і пачкі маргарына змешваем з такой колькасцю мукі, якую гэтыя складнікі ў сябе «ўбяруць». Падрыхтаваўшы цеста, адставіць яго на дзве гадзіны.

Кіслую капусту выціснуць, вымяшаць з нарэзанай цыбуляй, перцам і алеем. Цеста раскатаць таўшчынёю ў палец, рабіць невялікія піражкі, начыняць іх капустай і вельмі шчыльна заклейваць. Палажыць на змазаную тлушчам бляшку і ўставіць у духоўку. Ці цеста гатова, прабаваць драўлянай палачкай.

Могуць быць разнавіднасці гэткіх піражкоў. Можна, напрыклад, палажыць у сярэдзіну фарш з варанай капусты, з мяса, з сушаных грыбкоў, звараных і падсмажаных з цыбулькай. Можна таксама зрабіць фарш з варанай рыбы, ачышчанай ад касцей і вымяшанай з пасечаным крутым яйцом.

Есці гатовыя піражкі можна з супам, без нічога, рана, вечарам і ў поўдзень.

Дарагія чытачы, калі ў сувязі з падрыхтоўкай да свят у вас узніклі нейкія праблемы, пішыце да нас, не саромейцеся. Думаю, што мы паспеем яшчэ вам адказаць.

Гаспадыня

БЕЛАРУСКІЯ КНІГІ

Ніжэй друкуем спісак (працяг) беларускіх кніг, якія можна набыць у беластоцкай кнігарні на вуліцы Кілінскага 10.

Н а в у м е н к а Іван, «Вецер у соснах», Мінск 1967, стар. 336, цана 6 зл. 70 гр.

Іван Навуменка — сучасны тэарэтык і практык беларускай прозы. Раман «Вецер у соснах» з'яўляецца працягам яго папярэдняга рамана «Сасна пры дарозе». Але адначасова гэта самастойны твор, прысвечаны партызанскаму руху на Палессі ў час апошняй вайны.

Рэкамендуем усім любіцелям беларускай прозы, прысвечанай барацьбе партызан з фашысцкімі акупантамі.

Т к а ч о ў Павел, «Вішнёвая квецень», Мінск 1971, стар. 136, цана 2 зл.

Гэта зборнік апавяданняў пра У. І. Леніна. Простыя, лаканічныя апавяданні аўтара раскрываюць перад юнымі чытачамі некаторыя старонкі з жыцця У. І. Леніна, расказваюць аб любві працоўных усяго свету да свайго вялікага правадыра. Зборнік аздоблен каляровымі ілюстрацыямі.

Рэкамендуем школьнікам і школьным бібліятэкам.

Я к і м о в і ч Алесь, «Выбраныя творы», Мінск 1967. Том першы — апавяданні і казкі, стар. 468, цана 10 зл., том другі — аповесці, стар. 464 цана 9 зл. 70 гр.

Гэта збор выбраных твораў вядомага сучаснага беларускага пісьменніка, які сваю творчасць у асноўным прысвяціў дзецям і моладзі.

Гэтае выданне павінна ў абавязковым парадку знайсціся ў школьных бібліятэках. Рэкамендуем яго школьнай моладзі.

ГЮНТЭР ЛЕЙС

Але тую ж самую гісторыю можна было расказаць зусім інакш. Уявім, што выбух 8 лістапада быў поўнай нечаканасцю для Гітлера і яго памагатых. Я мог уявіць сабе, што Гімлеру было над чым падумаць у тую ноч і наступнай раніцай. Зроблен замах на фюрэра, на чалавека, якога ўсе немцы павінны былі любіць. Георг Эльзер, які быў арыштаван у тую ноч і падазраваўся ў гэтай акцыі, з'яўляўся немцам. Як мог Гімлер прызнацца народу, што немец так ненавідзеў Гітлера, што рабіў замах на яго жыццё?

Ці мог Гімлер выстаўляць Эльзера ў якасці змоўшчыка-адзіночкі? Гімлеру былі патрэбны «Злачынныя падбухторшчыкі з-за рубяжа». Яму патрэбна была міжнародная змова. Таму ён ухапіўся за Стывенса і Беста, якія мелі няшчасце трапіць яму пад руку ў патрэбны час. Ён паслаў Найока ўкрасці іх і зрабіў з іх казлоў адпушчэння.

Я спытаў у Найока, ці ведае ён штонебудзь пра допыты Эльзера. Ён ведаў вельмі мала. Але ён успомніў, што адным з першых дапытваў маленькага цесляра Франс Йозеф Губер, які быў тады адным з галоўных паліцэйскіх Мюнхена.

* ⁂ *

Губер прыняў мяне ў атэлі «Альпен» у Мюнхене.

— Так, — сказаў ён, — я дапытваў Эльзера незадоўга да таго, як па загаду Гімлера эсэсаўцы вывезлі гэтага чалавека, з тым, каб дапытаць яго тайна сваім асаблівым спосабам.

Губер успомніў, што Эльзера схапілі ў горадзе Канстанца, ля швейцарскай граніцы, якую ён спрабаваў перайсці нелегальна ноччу 8 лістапада. Пагранічны патруль знайшоў у яго нейкі незвычайны багаж: паштоўку з малюнкам піўной залы Бюргербау, гадзіннікавую спружыну, дэтанатарны каўпачок, некалькі кавалкаў медзі і значок Баявой асацыяцыі Рот Фронт, левай палітычнай арганізацыі, якая дзейнічала ў Германіі да захопу ўлады нацыстамі ў пачатку 30-х гадоў. Супаставіўшы ўсё гэта, афіцэры-пагранічнікі дапусцілі магчымасць сувязі паміж гэтымі прадметамі і выбухам у Бюргербрау. Яны дапыталі Эльзера, але ён ні ў чым не прызнаўся. Тады яго адправілі назад у Мюнхен у кабінет Франца Йозефа Губера.

Губер агледзеў ужо руіны ў піўной і гэтак жа, як і я праз шмат гадоў, падумаў пра калені таго, хто рабіў замах. Ён успамінае сцэну ў сваім кабінеце.

— Распраніцеся, — сказаў ён.

Эльзер сумеўся. Губер сказаў:

— Мне неабходна бачыць вашы калені.

Эльзер няспешна падняў штаніны, і Губер убачыў, што калені ў яго распухлі і гнаяцца.

— Ну, што вы цяпер скажаце? — спытаў Губер.

Эльзер працягваў усё адмаўляцца. Губер не настойваў. Ён загадаў вывесці Эльзера.

— Апоўначы я зноў загадаў даставіць да сябе Эльзера. Я нічога не гаварыў. Ён сеў за стол, перад ім была бутэлька шыпучага ліманаду. Раптам ён сказаў: «Так, гэта я!»

Я спытаў у Губера, дзе я магу знайсці пратаколы далейшых допытаў Эльзера. Ён адказаў, што ведае аб існаванні даклада і што ён у чырвонай вокладцы. Але больш Губер нічым не мог дапамагчы.

Для разгадкі галаваломкі не хапала яшчэ некалькі буйных дэталей. І сярод іх была вельмі значная праблема — праблема ўзрыўчаткі. Як мог Эльзер адзін, амаль без сродкаў, без якой-небудзь калектыўнай падтрымкі знайсці дастаткова ўзрыўчаткі, каб падарваць вялікі будынак?

Калі я аднойчы загаварыў пра гэта з фраў Леман, яна ўспомніла, што чула ад аднаго з гестапаўцаў, які яе дапытваў, успамінанне пра нейкую каменяломню. Гэта ўсё, што яна помніла, але для мяне гэтага зусім было дастаткова.

Каменяломня! Выбухі! Узрыўчатка!

У Кенігсброне, дзе Эльзер правёў сваё дзяцінства, была толькі адна каменяломня. Уладальнік яе — Георг Вольмер, тоўсты мужчына з маршчыністым тварам. Як толькі я з ім загаварыў, тут жа зразумеў па яго хітраватай усмешцы, што я на правільным шляху. Тут зноў-такі калісьці пабывалі гестапаўцы.

Эльзер, паведаміў Вольмер, з'явіўся на каменяломні вясной 1939 года і папрасіў работу. Вольмеру патрэбен быў рабочы і ён узяў яго.

— Мой майстар Кольб заўважыў, што Эльзер праяўляе падвышаную цікавасць да нашых падрыўных работ. Ён без канца дапытваўся ў Кольба, як яны робяцца. Ён заўсёды ахвотна дапамагаў пры выбухах, уважліва прыглядаўся, як закладваецца ўзрыўчатка і ўстанаўляецца запал.

Аднойчы, працуючы ў каменяломні, Эльзер пашкодзіў нагу. Пазней Вольмер зразумеў, што гэта было зроблена знарок, каб звольніцца па ўважлівай прычыне.

Вольмер не ўспамінаў пра гэтага чалавека да таго часу, пакуль да яго ў лістападзе не пастукаліся гестапаўцы. Ніхто не мог даказаць, якой колькасці ўзрыўчаткі і запалаў не хапіла на каменяломні. Нядбалы Вольмер быў арыштаван і пасаджан у турму.

Вольмер дапамог мне адшукаць людзей, у якіх Эльзер жыў на кватэры ў гэты перыяд. Ён жыў у бліжэйшым гарадку Шнайтгеме. Яго кватэрнай гаспа-

ТРЫБУНА чытачоў

ТЭЛЕФОН № 6

Ужо два гады, як у Белках праведзены тэлефон. Знаходзіцца ён у хаце начальніка пажарнай каманды Кастуся Нікіцюка. Калі пачалі будаваць тэлефонную лінію, уся вёска была вельмі задаволена, бо вядома, калі якое няшчасце, дык не трэба будзе бегчы за чатыры кіламетры ў Трасцянку. Радасць была кароткая, бо тэлефон дзейнічае толькі ў дзень (ад 8 да 15 гадзін), калі абавязвае праца на Трасцянскай пошце. Як нешта здарыцца ноччу, дык трэба бегчы ў Трасцянку і будзіць начальніка пошты або сакратара ГРН, каб пазваніць куды трэба. Вядома, выпадкі не чакаюць гадзін, калі адкрыта пошта. Можа ў такіх выпадках трэба бегчы не ў Трасцянку, а да павятовага начальніка пошты ў Гайнаўцы, тады ён пашле сваіх манцёраў у Трасцянку, каб яны зрабілі так, каб тэлефон № 6 у Белках дзейнічаў 24 гадзіны ў суткі?

М. Л., Гайнаўскі павет

АГАРОДНІЦКІ КААПЕРАТЫЎ

12 лістапада г.г. у Плёсках адбыўся сход членаў агародніцкага кааператыва, да якога належыць большасць тутэйшых сялян. Большая частка плёскаўцаў кантрактуе трускалкі і агуркі. Гэтым справам быў прысвечаны сход. Сяляне дамагаліся, каб у час зімы ў вёску прыехаў інструктар, які навучыў бы вытворцаў прымяняць сучасную агратэхніку. Прадстаўнік з павету абяцаў арганізаваць такое шкаленне. Плёскаўцы ў сваю чаргу абяцалі ў наступным годзе пашырыць свае плантацыі і даць на рынак і экспарт больш трускалак. Затым былі выбраны дэлегаты на агульны сход кааператараў у Бельску.

Л. Леанюк, Плёскі

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: У часе маёй працы на прадпрыемстве са мной здарыўся выпадак, і я быў звольнены лекарам ад працы на 2 месяцы. У выніку гэтага выпадку былі паралізаваны тры пальцы на левай руцэ, што мне сур'ёзна перашкаджае выконваць працу. Ці прыслугоўвае мне адшкадаванне?

АДКАЗ: З пытання вашага вынікае, што ў выніку выпадку ў часе працы вам не прызналі інваліцтва, хоць вы і дазналі трывалай утраты здароўя. У гэткім разе пакрыўджанаму прыслугоўвае аднаразовае адшкадаванне. Велічыня адшкадавання залежыць ад ступені трывалай утраты здароўя. Ступень гэту ўстанаўлівае лекарская камісія. За ўтрату 1 працэнта здароўя лічыцца адшкадаванне 400 зл., аднак аднаразовае адшкадаванне не можа быць меншае чым 2000 зл.

Заява аб прызнанні аднаразовага адшкадавання складаецца да дырэкцыі прадпрыемства, якое мае абавязак накіраваць пакрыўджанага на лекарскую камісію.

дыні ўжо даўно не было сярод жывых, але я атрымаў неабходную інфармацыю ад яе дачкі, Берты Шмаўдэр.

Эльзер наймаў пакой у яе маці з вясны да канца чэрвеня ці пачатку ліпеня.

Большую частку вольнага часу, успамінае Берта, ён праводзіў у майстэрні ў падвале. Ён ніколі не расказваў пра тое, што ён там майструе, гаварыў, што гэта нейкае вынаходніцтва.

Сям'я даведалася пра вынаходніцтва значна больш, чым ім хацелася ведаць, — калі ў Шнайттгейм наляцелі гестапаўцы.

Многім з-за яго давялося пацярпець. Маці Берты вывезлі ў Штутгарт, а адтуль у Берлін, дзе яе дапытвалі два месяцы ў гестапа.

Я прымушаў Берту прыпомніць усё да драбніц. Я ўсё яшчэ з цяжкасцю вербыў, што Эльзер сапраўды працаваў адзін. Я пытаўся: — Вы ўпэўнены, што яму ніхто не пісаў? Што да яго ніхто не прыходзіў? Успомніце, вы ўпэўнены?

— Пачакайце, ну зразумела ж! Да яго прыходзіла адна жанчына. Ён адрэкамендаваў яе сваёй нявестай. Як жа яе звалі? Эльза Харлен.

Адшукаць Эльзу Харлен было вельмі складана. Яна выйшла замуж у час вайны і другі раз — пасля вайны. Яна мітусілася па Германіі, як пінг-понгавы мячык. Нарэшце, я адшукаў яе ў Гепінгене. Яе цяпер звалі Эльза Стэфан. Гэта была вельмі прывабная цёмнавалосая жанчына сярэдніх гадоў.

— Так, — сказала яна, — мы з Георгам Эльзерам кахалі адзін аднаго.

(Працяг будзе

ХТО КАМУ РОБІЦЬ НА ЗЛОСЦЬ?

Штодзённа каля 30-ці асоб, большасць вучняў сярэдніх школ, ходзяць з Крывяціч і Мора на чыгуначны прыпынак Арлянка. Ходзяць яны вузенькай сцежкай праз палі каля 2,5 км. Бяда ў тым, што на прыпынак няма дарогі. Яшчэ горш гэтая справа прадстаўляецца восенню, калі сяляне аруць палі. Большасць сялян астаўляе сцежку, не заворвае. Але ёсць і такія, што на злосць заворваюць сцежку. Калі пройдзе дождж, вучні мусяць ісці па балоце, па завораным полі. Такая самая сітуацыя вясною. Людзі, каб не ісці балотам (дзе сцежка заарана), ідуць пасевамі. Замест сцежкі 1 м паўстае балоцістая дарога шырынёю 5—8 метраў. Ёсць аднак сяляне, якія апякуюцца сцежкай, што ідзе праз іх палі. Абворваюць яе, высыпаюць жвірам.

Справа яшчэ і ў тым, што часценька гаспадары, якія заворваюць сцежку, самі ездзяць і ходзяць сцежкай на прыпынак. І самі топчуць свой пасеў. Цікава, хто тут каму робіць на злосць?

Ваня Кірызюк

ЦІКАВЫ МАТЧ

24 кастрычніка г.г. у спартыўнай зале нашай школы адбыўся вельмі цікавы матч. Гулялі валейбольныя каманды настаўнікаў з камандай вучняў. На гэты раз настаўнікі перамаглі сваіх вучняў з лікам 2:1.

Янка, Бельскі бел. ліцэй

Дарагое Сэрцайка!

Два гады назад выйшла я замуж. Нарадзіўся ў нас сын. Я ўжо другая жонка ў майго мужа. Яны развяліся, пакуль не было ў іх дзяцей. Я не ведаю, якая была прычына таго, што яны развяліся. Аднак цяпер толькі пераканалася, што муж мой п'яніца, чалавек, якому ўвогуле непатрэбная жонка, ні дзеці. Не дбаў пра дом, пра сям'ю. Ды і маці майго мужа вельмі мяшалася ў нашыя справы. Гаспадарка вялікая, я працавала ад світання да змяркання, аднак ніяк ёй не дагадзіла. А муж мой толькі праседжваў у краме. Потым я захварэла. Не было каму мною заняцца, і я вярнулася да сваіх бацькоў, якія жывуць у другой вёсцы. Я выздаравела, паправілася і пастанавіла ўжо не вяртацца да мужа. Бацькі яшчэ маладыя, дый памогуць мне, неяк буду жыць. Зрэшты, ужо пару месяцаў муж увогуле не цікавіўся ні мною, ні сынам.

Нядаўна прыехаў (п'яны) да нас і пачаў намаўляць, каб я ішла ізноў да іх жыць, бо маці яму гаварыла, што я не павінна адыходзіць ад мужа, бо ж у нас ёсць дзіця. А я не ведаю, што мне рабіць. Бацькі баяцца, што цяжка мне будзе самой жыць, і яны, хоць не гавораць аб гэтым, бачу я, што таксама думаюць, каб я згадзілася ізноў вярнуцца да мужа. А я баюся, проста баюся гэтага «пекла», ад якога крыху адпачыла.

Парай, Сэрцайка, як табе здаецца, што мне рабіць?

Вера з Беласточчыны

Вера! Нічога дзіўнага, што ты баішся ізноў вяртацца да такога цяжкага жыцця, бо спрабавала жыць інакш, спакайней. Вядома ж усім, якое жыццё жонкі і дзяцей, калі «галава» сям'і, як кажуць, п'яніца. Таму вось і трэба падумаць над тым, ці такі муж і бацька патрэбны табе і твайму сыну. Ці дзіцяці патрэбны бацька за велізарную цану спакойнага дзяцінства? На маю думку, большасць галасоў сказала б — не! Але будуць і такія, якія скажуць — так. Да якіх прылучыш ты свой голас — гэта выключна твая дэцызія. Але што будзе, калі ты вернешся ізноў да бацькоў, але ўжо не з адным, а з двума дзяцьмі? Вазьміце пад увагу і гэтую справу. Не адна ўжо жонка верыла ў «аднаўленне» мужа-п'яніцы і не толькі тады сама, але і дзеці адпакутавалі.

Гэта ўсё, што магу табе параіць, а, ўласна кажучы, падказаць толькі, каб ты над гэтым падумала. А дэцызію мусіш прыняць сама.

Жадаю ўсяго найлепшага!
Сэрцайка

«КЛУБ СЕЛЯНІНА» Ў ПЯНЬКАХ НАЙЛЕПШЫ Ў ПАВЕЦЕ

«Клуб селяніна» ў Пяньках заняў першае месца ў Беластоцкім павеце ў конкурсе «На найлепшы клуб у клубным руху 1971 г.» У конкурсе ўдзельнічала 56 клубаў з усяго павету.

У рамках конкурсу была арганізавана выстаўка народнай творчасці. Народныя творцы з Пянькоў прадставілі на гэтай выстаўцы дываны, сурвэткі, ходнікі і ручнікі. Выстаўка карысталася вялікім зацікаўленнем.

У нашым клубе заўсёды чыста і прыемна. Адкрыты ён два разы ў дзень: раніцай і вечарам. Можна тут пачытаць свежыя газеты, выпіць каву, пагуляць у розныя настольныя гульні. Дзейнічае тут бібліятэка (60 чытачоў), дэманструюцца дыяпазітывы, па суботах адбываюцца танцавальныя вечарыны. Абсталяванне клуба: тэлевізар, магнітафон, праігрывацель, апарат для дэманстрацыі дыяпазітываў, 10 столікаў і 100 крэсел.

На Новы год мастацкі калектыў рыхтуе сатырычную п'есу і скетчы, якія будуць пераплецены беларускімі песнямі. На зіму запланаваны кулік.

На ўзорную дзейнасць клуба вялікі ўплыў аказвае кіраўнік Аляксандр Бельскі. Яго шануюць жыхары вёскі. За парадкам у клубе сочыць грамадская рада клуба, якую ўзначальвае Пётр Казберук. За першае месца ў павеце клуб атрымаў доўгаіграючыя пласцінкі на суму 1300 зл.

Коля Грэсь, в. Пянькі

СУСТРЭЧЫ З ПАЭТАМІ

30 і 31 кастрычніка г.г. «белавежцы» Віктар Швед і Ян Чыквін правялі шэраг аўтарскіх сустрэч у Сакольскім і Дуброўскім паветах. Выклікалі яны жывое зацікаўленне насельніцтва. Людзі ставілі паэтам шмат пытанняў, а таксама ахвотна набывалі іх зборнікі.

Сустрэчы адбыліся ў наступных мясцовасцях: Кнышэвічы, Сухінічы, Астравок, Востраў Паўночны, Гаркавічы, Сукавічы (Сакольскі павет), Сынкаўцы, Хілімоны і Астрове (Дуброўскі павет).

Ірэна Анашка

ШКАДА МАШЫН

Сельгасгурток у Рыбалах славіцца добрай арганізаванасцю. А нягледзячы на тое, што ўжо даўно кончыліся палявыя работы, большасць гурткоўскай тэхнікі стаіць пад голым небам. Іржавеюць на дажджы снапавязалка, капачка і інш. Ніхто тут не праяўляе клопату, каб гэтыя машыны некуды схаваць. Неўзабаве ж можа іх прыкрыць снег. А на другі год рыбалаўцы будуць наракаць, што няспраўныя машыны. Як дбаеце, так і маеце.

Л. Леанюк

НАВОШТА ВЫКОПВАЦЬ ЧАЛАВЕЧЫЯ КОСЦІ?

Едучы з Чыжоў у Лянева, акурат насупраць могілак, пры дарозе, па правым баку, расце малады лес. У гэтым ляску, у 200 метрах ад дарогі ёсць невялікая горка, у якой знаходзяцца чалавечыя косці.

Нядаўна, збіраючы грыбы, давялося мне ўбачыць каля горкі адкапаныя чэрапы, якія скаціліся ўніз. Зверху на горцы былі выкапаныя свежыя ямкі, каля якіх ляжалі толькі чэрапы і косці. Вельмі брыдка таму, хто тут чагосьці шукаў і, адкапаўшы чалавечыя косці, параскідаў іх.

Калі і хто тут быў пахаваны, пакуль што нельга разгадаць. Адны гавораць, што тут былі пахаваны салдаты ў час першай сусветнай вайны. А іншыя кажуць, што тут былі пахаваны калісь шведы.

Я. М. Гайнаўскі павет

ЭКСКУРСІЯ Ў БЕЛАВЕЖУ

Гурток БГКТ у Плёсках арганізаваў нядаўна экскурсію ў Белавежу. Асаблівае зацікаўленне выклікала яна сярод плёскаўскіх жанчын, якія, як бачым на здымку, зробленым у Белавежы, складалі яе актыўнае ядро.

В. Л.

Дарагая рэдакцыя! Прашу ласкава змясціць у «Ніве» мой верш-крытыку. Свайго імя і прозвішча не падам, бо не хачу, каб усе ведалі, што гэта я напісаў, а то пагневаюцца. Як выканаеце маю просьбу (і то хутка), буду пісаць яшчэ лепшыя.

Ад рэдакцыі: Мы таксама не хочам, каб на нас нашы чытачы гневаліся, і таму, як і кожны іншы ананімны матэрыял, ваш верш-крытыку адпраўляем (тут жа) ў рэдакцыйны кошык.

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Кляшчэлі

„Upiór z Morriswille" (czeski), 7—8. „Dr Crippen przed sądem (ang.), 9—10. „Próba terroru" (USA), 11—12.

Нараўка

„Pan Wołodyjowski" (polski), 8—12.

Нарва

„Abel twój brat" (polski), „Che (opowieść o Guevarze)" (włoski), 8—12.

Чыжы

„Fraulein doktor" (jugosł.), „Mój pies Wulkan" (radz.), 8—12.

Дубічы Царкоўныя

„Pułapka" (polski), „Wahadło" (USA), 8—12.

Арэшкава

„Cierpienia młodego Bohaczka" (czeski), „Krajobraz po bitwie" (polski), 11—12.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі

„Daleko od słońca" (jugosł), „100 karabinów" (USA), 8—12.

Орля

„Dziki i swobodny" (ang.), „Okna czasu" (węgierski), 8—12.

Райск

„Słoń maruda" (ang.), „Chewsburska ballada" (rumuński), 8—12.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі

„Upiór z Morrisville" (ang.), 7—8. „Własne zdanie" (bułg.), 9—10. „Pierścień ks. Anny" (polski), 11—12.

Шудзялава

„Grzech Azizy" (ZRA), „Dziki i swobodny" (ang.), 8—12.

Янаў

„Cytadela odpowie" (bułg.), 8—12.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц

„Przeciw Wranglowi" (radz.), 7—8. „Tagebuch" (polski), 9—10. „Kłopotliwy gość" (polski), 11—12.

Мельнік

„Film z czarującą dziewczyną" (węgierski), 7—8. „Jankes" (szwedzki), 9—10. „Motodrama" (polski), 11—12.

Мілейчыцы

„Oczami przyjaciół" (polski), 7—8. „Film o miłości" (węgierski), 9—10. „Kaszebe" (polski), 11—12.

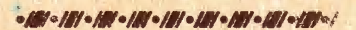
ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Сухаволя

„Motodrama" (polski), „Timo Rynnelt porwany" (NRD), 8—12.

Новы Двор

„Dżamila" (radz.), „I znów z tobą" (węgierski), 8—12.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wrzystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23. Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23.

BZGraf. Nakład 7315 E-3

Ва ўсёй Вольцы толькі і гаворкі было, што Сушкавы таксоўку купляюць.

Мікола Сушкаў усю зіму ў кніжках сядзеў ды на курс шафёраў у горад ездзіў. З суседзямі адно пра розныя скрынкі бегаў ды газнікі талкаваў, за што Газнікам яго ў вёсцы і празвалі.

Насця Сушкава, хоць і кніжак не чытала з мужам, і ў горад на шафёрскія курсы не ездзіла, але зараз пасля каляд на нагавіцы эляны набрала і Юльцы Гаплюковай — найлепшай краўчысе ў ваколіцы — шыць занесла. «У суконках ці спадніцы цяпер у машыну не садзіцца, — казала, — а за рулём толькі ў нагавіцах зручна».

Але вось поле зелянінай умалялася, і дарога з Волькі ў горад абсохла. Паехаў Мікола Сушкаў у Варшаву па машыну.

— Ах, божа мой, — казала Насця па сакрэту Крыжавой Ганулі, ля калодзежа яе напаткаўшы, — мая мілая, усё падчыстую спрадалі мы на гэтую таксоўку. І карову з трэцім целем, і цялушку пародзістую, і кормнікаў колькі на спэнд павывалаклі. Добра, што хоць картофля кантрактаваная ўдалася. І то ўсё мала было. Я нават гусі ўсе жыўцом з пер'ем выпрадала. Хоць то і падушкі ў мяне цвердаватыя і пярына старэнькая. Усё грош да граша зібралі. Во, Мікола мой нават хлявы новыя ставіць не схацеў. «Што там — хлявы, — маўляў. — Вунь і ў Цыпруковых новыя, і ў Вягунчыкаў таксама, а таксоўкі ва ўсім сяле ні ў каго няма ж».

Трэцяга дня, як ужо добра змерклася, Насця ля печы тупала. Раптам — шамось! Нехта ў сенцы ўваліўся. Насця — туды, а там Мікола, пааббіваны ды паабдзіраны, ракачам стаіць.

— Ты што, з глузду з'ехаў? — накінулася Насця на яго.

— Не з глузду, а з Петрыкавай гары.

— З якой Петрыкавай?

— А з тае самае, што за сялом нашым. Там, удоле, бач, крушня камення ды хвойкі.

— Як жа ж так?

— Ды якраз на дарогу чарада Нічыпаравых свіней выскачыла. Я абмінуць хацеў і з гары ды на крушню.

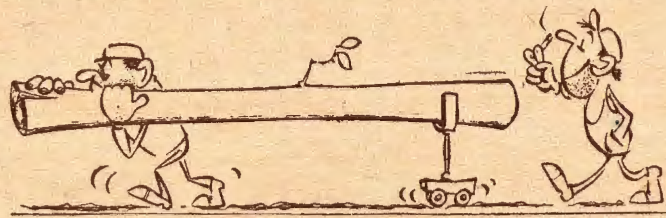
— А таксоўка?! — енкнула Насця.

Мікола з натугай выцягнуў з-пад абшарпанай палы блiскучае калясо ад кіраўніцы і пакаціў яго пад ногі Насці.

— Яно адно цэлае ў руках і засталося...

Так і не давялося быць таксоўцы ў Вольцы. Адно Мікола Сушкаў — Газніком ды Насця Сушкава — Газніковай сталі.

Авадзень

Трыумф розуму.

ДУРНЫ ВЫПАДАК

— Ну, вось ты зноў з парожнімі рукамі ідзеш з палявання, а яшчэ даў слова, што без зайца не вернешся...

— І не вярнуўся б, каб не такі дурны выпадак.

— Які?

— Партманет забыў дома!

СВЯТЫЯ ГРЭШНІКІ

Якімі добрымі пракокі
Хадзілі на Сінай і ў Рым:
Абы прызнаў ты іх урокі, —
Рабілі грэшніка святым!

А што, калі не саграшыў я —
Не бабнік быў і не п'як,
Тады, відочна, у святыя
Не надаюся ўжо ніяк?..

Было ж яно да нашай эры!..
І не растала ж, быццам дым!..
На грош таму я не паверу,
Хто награшыўшы, стаў святым!..

Алег Лойка

— *Ці не з'ехалі мы крыху занізка?..*

У ПРЭЗІДЭНТА

У час грамадзянскай вайны ў Амерыцы пасаду англійскага пасланніка ў Вашынгтоне займаў лорд Ліён, вялікі сноб і арыстакрат.

Аднойчы Лінкольн выклікаў яго ў ваенны лагер на нараду. Пасланнік прыехаў позна ўначы і, заявіўшыся раніцай да прэзідэнта, убачыў яго ў палатцы, дзе ён ваксаваў боты.

— Як, пане прэзідэнт, — з жахам сказаў лорд, — вы чысціце свае боты?

— Вас гэта здзіўляе? — адказаў Лінкольн. — А чые ж боты я павінен чысціць?

Вызначце, хто з гэтых чатырох чалавек вёў машыну, пацярпеўшую аварыю.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

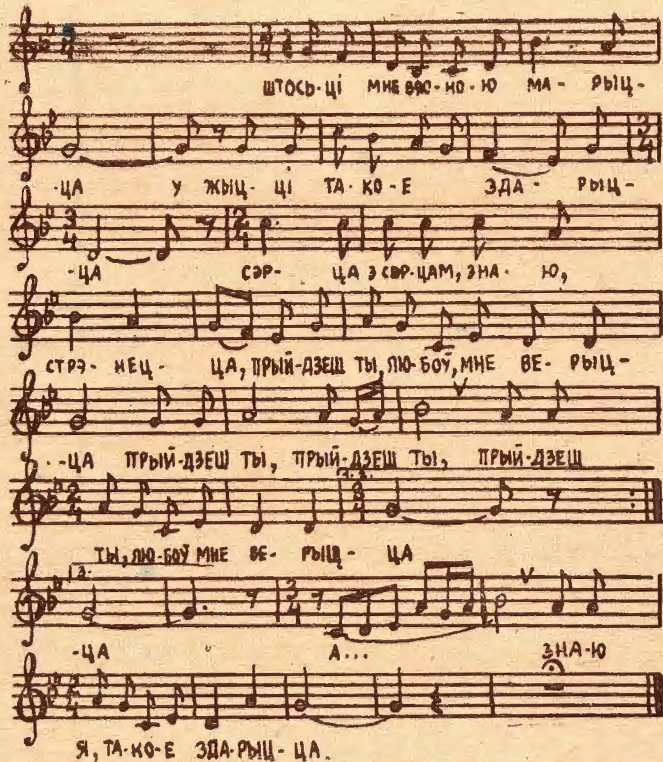
ШТОСЬЦІ МНЕ ВЯСНОЮ МАРЫЦЦА

Словы А. Дзеружынскага
Музыка І. Кузняцова

Штосьці мне вясною марыцца —
У жыцці такое здарыцца, —
Сэрца з сэрцам, знаю, стрэнецца,
Прыйдзеш ты, любоў, мне верыцца,
Прыйдзеш ты, прыйдзеш ты,
Прыйдзеш ты, любоў, мне верыцца.

Нізка долу нахілёная,
Шэпча вербіна зялёная
З клёнам стройным па-над рэчкаю,
Дачакаюся сардэчка я,
Ой, свайго, ой, свайго
Дачакаюся сардэчка я.

У цвеце сад, як запарошаны,
Прыйдзе мілы мой, харошы мой,
Нездарма ён сніцца-марыцца, —
У жыцці такое здарыцца,
У жыцці, у жыцці,
У жыцці такое здарыцца.

Без слоў.

АДБЫЛІСЯ ЗМЕНЫ

Пытае дзядуля суседскага хлопца, які другі год жыве ў горадзе:

— Чаму гэта ты, як прыязджаў у мінулым годзе, дык з дому ехаў з маленькім партфелікам, а цяпер — два чамаданы і торба?

— Я ж у мінулым годзе вучыўся!

— А цяпер?

— А цяпер я працую і ажаніўся...

ДАКАЗАЎ...

— Грамадзянін, вас абвінавачваюць у тым, што, маючы жонку, ажаніліся другі раз. Прызнаеце сябе вінаватым?

— Так, прызнаю.

— Навошта ж вы гэта зрабілі?

— Хацелася даказаць жонцы, што яна хлусіць... Яна заўсёды гаварыла, што за мяне ніводная жанчына не пойдзе замуж.

ЗЛАМАЛІСЯ ЗУБЫ

— Ты ведаеш, Міхась, у мяне няшчасце — зламаліся два зубы і ўпалі проста за каўнер, — кажа Адзін.

— Дык як жа яны з рота і проста за каўнер? — здзівіўся Міхась.

— Дык не з рота, а з грэбеня.

ПРАПАЛІ ЦЯЛЯТЫ

У адной жанчыны прапалі цяляты. Пайшла яна іх шукаць. Сустрэла суседку і ўсхвалявана пытае:

— Суседачка мая, ці не цялячылі вы нашых бачачак.

А суседка таксама расхвалявалася:

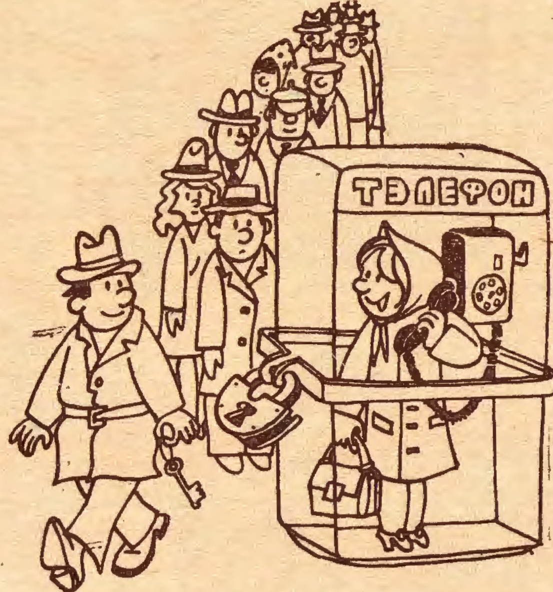
— Ой, цялячыла, цялячыла, пад нашаю ночкаю хаткавалі, а татка як засакерыў махаю, дык яны задзерлі лозы ды пабеглі ў хвост...

АДВАЖНЫ

— Я ўвайшоў проста ў кабінет да шэфа, ударыў кулаком на стале і патрабаваў большай увагі да патрэбаў калектыву!

— Ну, а што шэф?

— Ён быў у буфеце.

— *Зойдзеш за мною праз гадзінку...*

МЕТАД

Вядома, што кожны чалавек мае непаўторныя, толькі яму ўласцівыя сляды пальцаў. Апроч таго, іс-нуе метад вызначэння асобы па голасу. Апошні падзей у гэтай галіне з'явілася адкрыццё метаду атоесамлівання па вусах. Неабходна агаварыцца, што гэта адкрыццё пакуль можна прымяняць толькі да львоў. Грунтуючыся на шматлікіх назіраннях, кенійскія вучоныя заяўляюць, што «спіс характэрных прыкмет» цара звяроў» павінен пачынацца з апісання будовы яго вусоў.

На працягу паўтара года кенійскія заолагі сабралі «партрэты» 50 ільвоў з Нацыянальнага парку ў Найробі.

У НЕАПАЛІ

Больш як сто гадоў узвышаецца група пiнiй — соснаў на вуліцы Гарацыя на высокім узгорку Пазіліпа, складаючы адну з прыгажосцей Неапаля. У апошнія гады адна са стройных, высокіх соснаў пачала сохнуць. Каб папярэдзіць захворванне іншых дрэў, на спецыяльным пасяджэнні дырэкцыі гарадскіх садоў Неапаля было вырашана спілаваць пашкоджаную сасну. Калі рабочыя з сякерамі і электрычнымі піламі падняліся на ўзгорак Пазіліпа, развітацца з пініяй прыйшлі сотні жыхароў бліжэйшых кварталаў і мноства замежных турыстаў.

ЯК СПАЛОХАЦЬ САТАНУ?

У аб'яве ў вітрыне аднаго кніжнага магазіна ў Чыкага гаворыцца: «Сатана дрыжыць ад страху, калі бачыць як танна ў нас можна купіць святую біблію. Спяшайцеся скарыстаць нашу легкадумнасць!».

Некаторыя людзі толькі тады прыслухоўваюцца ўважліва да вашых слоў, калі вы іх шэпчаце каму-небудзь на вуха.